

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DĖL LIETUVOS GEOLOGIJOS TARNYBOS PRIE APLINKOS MINISTERIJOS INFORMACINIŲ SISTEMŲ BENDROSIOS KONTROLĖS VERTINIMO REZULTATŲ

2009 m. vasario 2 d. Nr. IA-9000-6-3
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Informacinių sistemų valdymo ir audito departamento
direktoriaus Dainiaus Jakimavičiaus
2008-09-15 pavedimą Nr. 9000-6

Auditą atliko valstybiniai auditoriai:
Irina Kiškina (grupės vadovė)
Žydrūnas Skardžius

Auditas pradėtas 2008-09-15
Auditas baigtas 2009-02-02

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Ižanga	7
Audito apimtis ir metodai	8
Pastebėjimai, išvados, rekomendacijos	10
1. INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ STRATEGINIS PLANAVIMAS	10
2. INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ VALDYMAS	11
2.1. INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ PROCESŲ ORGANIZAVIMAS	11
2.2. INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ PROJEKTŲ VYSTYMAS	12
2.3. ŠALIŲ, TEIKIANČIŲ IT PASLAUGAS, KONTROLĖ	15
2.4. POKYČIŲ VALDYMAS	16
2.5. INFORMACINIŲ SISTEMŲ TURTO VALDYMAS	17
3. INFORMACINIŲ SISTEMŲ SAUGUMAS	19
3.1. LIETUVOS GEOLOGIJOS TARNYBOS INFORMACINIŲ SISTEMŲ SAUGUMO POLITIKA IR JOS UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS	19
3.1.1. ŽEMĖS GELMIŲ REGISTRO SAUGOS UŽTIKRINIMAS	19
3.1.2. VALSTYBINĖS GEOLOGIJOS INFORMACINĖS SISTEMOS GEOLIS SAUGA	23
3.1.3. VIDAUS ADMINISTRAVIMUI SKIRTŲ INFORMACINIŲ SISTEMŲ SAUGA	24
3.2. NENUMATYTŲ SITUACIJŲ VALDYMAS	24
3.3. INFORMACINIŲ SISTEMŲ VERTINIMAI	25
Veiklos branda	28
Išvados ir rekomendacijos	29
Priedai	33

SANTRAUKA

Šioje ataskaitoje valstybiniai auditoriai pateikia Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos informacinių sistemų bendrosios kontrolės atlikto vertinimo rezultatus. Remiantis vertinimu nustatyta informacinių sistemų vidaus kontrolės ir valdymo branda (dalis „Veiklos branda“), pateiktos išvados, rekomendacijos ir pastebėta geroji praktika (dalis „Išvados ir rekomendacijos“).

Lietuvos geologijos tarnybos informacinių sistemų vidaus kontrolės ir valdymo branda, taikant Gebos brandos modelį, apibrėžta kaip **Pirminis/Ad Hoc procesas (1)** (dalis „Veiklos branda“). Šis įvertinimas apibūdina organizacijos IT procesų valdymo brandos lygį ir reiškia, kad, nors Lietuvos geologijos tarnyboje pripažįstamos su IT susijusios problemos ir būtinumas jas spręsti, t.y. parengta Žemės gelmių duomenų saugos politika ir Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS duomenų saugos nuostatai, tačiau šios politikos yra neišamios ir jos neapima vidaus administravimui skirtų sistemų. Be to, Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos saugumo politikos įgyvendinimas turi trūkumų, neatliekami saugos atitikties vertinimai. Lietuvos geologijos tarnybai siekiant aukštesnio brandos lygio auditoriai siūlo atlikti informacinių technologijų politikos peržiūrą, nustatyti nuoseklų politikos efektyvumo vertinimą ir tobulintis, remiantis šių vertinimų rezultatais.

Valstybiniai auditoriai, vertindami, kaip Lietuvos geologijos tarnyba valdo informacines sistemas, nustatė gerąją praktiką – informacinių sistemų valdymo inovacinę veiklą, kuri buvo sėkmingai įdiegta audituojamajame subjekte:

- ▶ Auditoriai pastebėjo projektų valdymo gerąją praktiką: projekto iniciavime ir įgyvendinime aktyviai dalyvauja informacinės sistemos valdytojai (savininkai), nors tai neprivaloma ir nereglamentuota teisės aktais. Informacinės sistemos modulių valdytojų (savininkų) dalyvavimas kūrimo procese padeda maksimaliai pritaikyti sukurtą programinę įrangą galutinių vartotojų poreikiams. (2.2. Informacinių technologijų projektų vystymas)
- ▶ Informacinių sistemų turto apskaitymas pagal jo valdytojus (savininkus), naudojančius ir labiausiai suinteresuotus šio turto išsaugojimu ir tinkamu panaudojimu, atitinka taupumo principui ir pasaulio gerosios valdymo praktikos rekomendacijoms. (2.5. Informacinių sistemų turto valdymas)
- ▶ Lietuvos geologijos tarnyba parengė dokumentus, kurie papildomai reglamentuoja duomenų teikimą ir tvarkymą ir palengvina teikėjams duomenų teikimą (3.1.1. Žemės gelmių registro saugos užtikrinimas):

- Saugomos geologinės informacijos teikimo ir naudojimo tvarkos aprašą,
 - Žemės gelmių registro tvarkymo taisykles,
 - Žemės gelmių registro tvarkytojų pareigybių aprašymus.
- Lietuvos geologijos tarnyboje Žemės gelmių registro saugos įgaliotiniu paskirtas ne Informacinių technologijų skyriaus darbuotojas, t.y. ne informacinių technologijų saugos priemonių diegimą vykdančio padalinio darbuotojas. Tai atitinka gerosios praktikos rekomendacijas atskirti saugos priemonių įgyvendinimo ir kontrolės funkcijas ir dėl to išvengiama neobjektyvumo saugos vertinimuose. (3.1.1. Žemės gelmių registro saugos užtikrinimas)

Įvertinus galimą riziką ir nustačius, auditorių manymu, reikšmingiausias informacinių sistemų veiklos procesus (1 priedas), daugiau dėmesio skirta Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos valdomų valstybės registro ir valstybės informacinės sistemos saugos (3 dalis) ir valdymo vertinimams (2 dalis). Nustatyti šie trūkumai:

- Lietuvos geologijos tarnyboje nepaskirti atsakingi asmenys ir nepakankamai aiškiai nustatyta atsakomybė už atskirų informacinių technologijų priežiūros funkcijų vykdymą. (2.1. Informacinių technologijų procesų organizavimas)
- Lietuvos geologijos tarnyba nepakankamai kontroliuoja informacinių technologijų projektų įgyvendinimą, todėl gali būti neužtikrinama projektų kokybė ir rezultatyvumas. (2.2. Informacinių technologijų projektų vystymas)
- Lietuvos geologijos tarnybos sudaromose sutartyse nepakankamai užtikrinama trečiųjų šalių įsipareigojimų vykdymo kontrolė. (2.3. Šalių, teikiančių IT paslaugas, kontrolė)
- Lietuvos geologijos tarnyboje nepakankamai reglamentuotas pakeitimų informacinėse sistemose valdymas. (2.4. Pokyčių valdymas)
- Neapskaičius įstaigos darbuotojų pastangomis sukurtos programinės įrangos, šis turtas gali būti netinkamai naudojamas ir net prarastas. Programinės įrangos vertė turėtų būti padidinta naujai sukurtų modulių verte, kitaip finansinė apskaita netiksliai atspindės tikrąją turto vertę ir realią situaciją. (2.5. Informacinių sistemų turto valdymas)
- Žemės gelmių registro saugos politikos dokumentai neatnaujinti teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais. (3.1.1. Žemės gelmių registro saugos užtikrinimas)
- Lietuvos geologijos tarnybai neatliekant teisės aktuose numatytų informacinių technologijų rizikos vertinimo procedūrų ar (ir) neįgyvendinant nustatytos rizikos mažinančių priemonių, įstaigoje gali būti neadekvačiai valdomos rizikos, susijusios su informacinėmis sistemomis ir turinčios įtakos įstaigos veiklai. (3.1.1. Žemės gelmių registro saugos užtikrinimas)

- ▶ Lietuvos geologijos tarnyba nevisiškai užtikrina reikiamas administracines, technines ir organizacines duomenų saugos priemones ir tokių priemonių laikymąsi registro duomenų saugos nuostatų nustatyta tvarka. (3.1.1. Žemės gelmių registro saugos užtikrinimas)
- ▶ GEOLIS saugos politika yra neišbaigta, nes Lietuvos geologijos tarnyba nepatvirtino GEOLIS duomenų saugos nuostatus detalizuojančių tvarkų ir taisyklių teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais. (3.1.2. Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS sauga)
- ▶ Neįgyvendinamos visos Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS duomenų saugos nuostatuose numatytos saugumo užtikrinimo priemonės. (3.1.2. Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS sauga)
- ▶ Nepakankamai užtikrinamas Lietuvos geologijos tarnybos vidaus administravimui skirtų sistemų saugumas, nes nenustatyti šių sistemų duomenų saugos reikalavimai ir saugumo užtikrinimo priemonės. (3.1.3. Vidaus administravimui skirtų informacinių sistemų saugumas)
- ▶ Nepatvirtintas Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS nenumatytų situacijų valdymo planas, todėl neužtikrinamas sistemos veiklos tęstinumas įvykus nenumatytai situacijai. (3.2. Nenumatytų situacijų valdymas)
- ▶ Žemės gelmių registro nenumatytų situacijų valdymo planas yra formalus, nes neįgyvendintos plane numatytos registro veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonės. (3.2. Nenumatytų situacijų valdymas)
- ▶ Lietuvos geologijos tarnyboje neužtikrinama pakankama specializuotų informacinių sistemų auditų rekomendacijų įgyvendinimo kontrolė, todėl yra rizika, kad nebus pasinaudota atliktų vertinimų nauda ir (arba) jų įgyvendinimas gali būti nerezultatyvus. (3.3. Informacinių sistemų vertinimai)

Atsižvelgdami į tobulintinus Lietuvos geologijos tarnybos informacinių sistemų valdymo procesus, auditoriai pateikė rekomendacijas:

- ▶ Aiškiai nustatyti darbuotojų atsakomybę už Žemės gelmių registro ir Valstybinės geologijos tarnybos informacinės sistemos GEOLIS priežiūros ir administravimo funkcijas. (2.1. Informacinių technologijų procesų organizavimas)
- ▶ Įgyvendinant informacinių technologijų projektus nustatyti kūrimo metodiką ir laikytis metodikos nustatytų kontrolės priemonių. (2.2. Informacinių technologijų projektų vystymas)
- ▶ Užtikrinant projektų kokybės gerinimą ir gerosios praktikos įtvirtinimą parengti informacinių technologijų projektų įgyvendinimo tvarką, pagal gerosios praktikos

rekomendacijas įteisinus valdytojų (savininkų) dalyvavimą projektų įgyvendinime.

(2.2. Informacinių technologijų projektų vystymas)

- ▶ Parengti informacinių technologijų pokyčių valdymo tvarką ir įdiegti priemones, draudžiančias vartotojams savavališkai įsidiegti kompiuterines programas. (2.4. Pokyčių valdymas)
- ▶ Nustatyti tikrąją Lietuvos geologijos tarnybos ilgalaikio nematerialiojo turto vertę, apskaitant Lietuvos geologijos tarnybos darbuotojų sukurtą programinę įrangą ir programinės įrangos modulius. (2.5. Informacinių sistemų turto valdymas)
- ▶ Kiekvienais metais peržiūrėti Lietuvos geologijos tarnybos kompiuteriuose esančios programinės įrangos sąrašą, sulyginant jį su ilgalaikio nematerialiojo turto sąrašu, nustatant neapskaitytą ir (ar) nelegalią programinę įrangą. (2.5. Informacinių sistemų turto valdymas)
- ▶ Užtikrinant pažangą rengti stiprinančius vidaus kontrolės sistemą ir riziką mažinančius priemonių įgyvendinimo planus, nustatant priemonių įgyvendinimo terminus ir atsakingus asmenys, sekti šių planų vykdymą. (3.1.1. Žemės gelmių registro saugos užtikrinimas)

Pateiktos rekomendacijos tobulinti Lietuvos geologijos tarnybos informacinių sistemų saugumo priemones:

- ▶ Siekiant ekonomiškiau valdyti informacines sistemas, Lietuvos geologijos tarnyba galėtų tvirtinti visų valdomų informacinių sistemų bendrus saugos dokumentus ir paskirti visoms valdomoms informacinėms sistemoms vieną saugos įgaliotinį. (3.1.2. Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS sauga)
- ▶ Lietuvos geologijos tarnyba, optimizuodama saugos procesus, gali bendra saugos politika apimti ir vidaus administravimui skirtas informacines sistemas. (3.1.3. Vidaus administravimui skirtų informacinių sistemų saugumas)
- ▶ Nepriklausomų auditorių ataskaitos, rekomendacijų įgyvendinimo planai ir planų pakeitimai turėtų būti tvirtinami direktoriaus įsakymais, su kuriais supažindinamos ne tik suinteresuotos pusės, bet ir visi darbuotojai. Taip organizacijoje būtų skleidžiama geroji praktika ir žinomi veiklos trūkumai. (3.3. Informacinių sistemų vertinimai)

IŽANGA

Auditas pradėtas 2008 m. rugsėjo 15 d., baigtas 2009 m. vasario 2 d. Auditą atliko valstybiniai auditoriai Irina Kiškina (grupės vadovė) ir Žydrūnas Skardžius, vykdydami Informacinių sistemų valdymo ir audito departamento direktoriaus 2008 m. rugsėjo 15 d. pavedimą Nr. 9000-6. Audituojamas laikotarpis – nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2008 m. gruodžio 31 d. Buvo nagrinėjami ir ankstesnio laikotarpio dokumentai bei įvykiai, susiję su ankstesnių informacinių sistemų vertinimų rekomendacijų įgyvendinimu ir padaryta valdymo pažanga. Be to, buvo nagrinėjami ankstesnio laikotarpio informacinių technologijų projekto įgyvendinimo dokumentai.

Ataskaitoje vartojamų santrumpų ir sąvokų paaiškinimas:

IS – informacinė sistema

IT – informacinės technologijos

GEOLIS – Valstybinės geologijos informacinė sistema GEOLIS

Lietuvos geologijos tarnyba – Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

COBIT – tarptautinės organizacijos *ISACA (Information systems audit and control association)* sudarytas gerosios praktikos informacinių sistemų valdymo srities sąrankos standartas

ITIL – (*Information Technology Infrastructure Library*) verslo valdymo teorija, orientuota į IT teikiamų paslaugų lygio optimizavimą ir kokybės užtikrinimą įmonėse ir organizacijose.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Vertinimo tikslas – įvertinti Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos informacinių sistemų bendrąją kontrolę ir pateikti rekomendacijas.

Vertinimo apimtis – Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos informacinės sistemos.

Audito metu valstybiniai auditoriai nevertino kompiuterizuotų finansinių sistemų veikimo. Programinės įrangos kūrimo kontrolė buvo vertinama tik tokios apimties, kad būtų galima pateikti nuomonę dėl informacinių sistemų bendrosios kontrolės.

Vertinamas laikotarpis – 2008 m. sausio 1 d.–2008 m. gruodžio 15 d.

Vertinimo subjektai – Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos.

Audito standartai ir metodika. Atliekant auditą vadovautasi Valstybinio audito reikalavimais, Informacinių sistemų audito metodinėmis rekomendacijomis, INTOSAI audito standartų įgyvendinimo Europoje 22 gaire, tarptautiniais Informacinių sistemų audito ir kontrolės asociacijos (angl. *ISACA*) Audito standartais, buvo atsižvelgta į *ISACA* Audito gaires ir gerąją praktiką.

IS valdymo procesai įvertinti pagal *Gebos brandos modelį* (angl. *CMM*).

Atlikdami IS bendrosios kontrolės dokumentų analizę ir vertinimą, auditoriai vertino riziką ir informacinės sistemos vidaus kontrolės būklę. Vertinant riziką, ji buvo klasifikuojama pagal 1 pav. pateiktus kriterijus.

1 pav. Rizikos vertinimo kriterijai

Didelė rizika – kai yra vienas ar keli informacinių sistemų valdymo trūkumai, dėl kurių valstybė, organizacija ir (arba) piliečiai gali patirti reikšmingų finansinių nuostolių, todėl šie trūkumai turėtų būti nedelsiant pašalinti.

Vidutinė rizika – kai yra su organizacijos vidaus kontrolės sistema susijusių reikšmingų trūkumų, į kuriuos nedelsiant turėtų būti atkreiptas atitinkamo lygio institucijos vadovų dėmesys.

Maža rizika – kai yra trūkumų, kurie turėtų netiesioginę ir nedidelę įtaką priimant informacinių sistemų valdymo ir finansinius sprendimus.

Auditui reikalingi duomenys buvo renkami bendraujant su Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos darbuotojais. Buvo stebimi procesai, peržiūrimi, tikrinami ir analizuojami dokumentai ir kitų auditorių ataskaitos, renkama informacija iš trečiųjų šalių. Vertinimas atliktas darant prielaidą, kad visi valstybiniais auditoriams pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ STRATEGINIS PLANAVIMAS

Lietuvos geologijos tarnybos atskiras informacinių technologijų strateginis planas nėra rengiamas. Informacinių technologijų skyriaus veikla planuojama vadovaujantis Lietuvos geologijos tarnybos 2008–2010 m. strateginiu veiklos planu¹ (toliau – veiklos planas). Vienas iš plane aprašytų strateginių tikslų, susijęs su Lietuvos geologijos tarnybos informacinėmis sistemomis, yra užtikrinti nacionalinės geologinės informacijos sistemos vystymą, prisidedant prie informacinės visuomenės plėtros. Įgyvendindama šį tikslą tarnyba dalyvauja Valstybinių geologinių tyrimų programoje „Geologija ir darnus vystymasis“². Vienas iš programos tikslų yra plėtoti valstybinę geologinės informacijos sistemą, ją papildyti naujais duomenimis, tobulinti informacijos elektroninio teikimo galimybes. Programoje nurodomos šio tikslo įgyvendinimo priemonės ir vertinimo kriterijai.

Audituojamu laikotarpiu patvirtintas Informacinių technologijų skyriaus 2008 metų projektų ir kitų užduočių planas³, kuriame nurodytos Valstybinės geologinės tyrimų programos „Geologija ir darnus vystymasis“ priemonės, įgyvendinimo terminai, atsakingi vykdytojai ir 2008 metais planuojamos lėšos. Auditoriai negali įvertinti numatytų programos priemonių įgyvendinimo rezultatų ir jų atitikties vertinimo kriterijams, nes audito metu dar buvo tęsiamas kai kurių priemonių įgyvendinimas.

Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programoje⁴ numatytos valstybės informacinių sistemų ir registrų sąveikos užtikrinimo priemonės, už kurių įgyvendinimą atsakinga Lietuvos geologijos tarnyba. Pagal minėtą programą, plėtojant geologijos informacinę sistemą, iki 2007 m. IV ketvirčio turėjo būti įgyvendintos geologijos informacinės sistemos duomenų apsaugos priemonės ir sistema prijungta prie valstybės registrų sistemos. Tačiau auditoriai nustatė, kad programoje numatytais terminais (2007 m. IV ketvirtis) planuoti rezultatai nebuvo pasiekti, o jų įgyvendinimo priemonės numatytos Informacinių technologijų skyriaus 2008 metų

¹ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-03-20 įsakymu Nr. D1-150 patvirtintas Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2008-2010 –ųjų metų strateginis veiklos planas.

² Valstybinių geologinių tyrimų programa „Geologija ir darnus vystymasis“.

³ Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2008-04-30 patvirtintas Informacinių technologijų skyriaus 2008 m. projektų ir kitų užduočių planas.

⁴ Lietuvos respublikos Vyriausybės 2006-06-21 Nr. 615 nutarimas dėl Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006-2008 metų programos patvirtinimo.

projektų ir kitų užduočių plane⁵. Įgyvendinti valstybinės geologinės informacijos sistemos duomenų apsaugos priemonės buvo planuojama iki 2008 m. gruodžio mėnesio, o prijungti valstybinę geologinės informacijos sistemą prie Lietuvos geografinės informacijos infrastruktūros ir susieti su valstybės registrais – iki 2008 m. spalio mėnesio.

IŠVADA

Lietuvos geologijos tarnyboje vėluojama įgyvendinti Informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programą.

Pagal Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programą, tarnyba taip pat buvo atsakinga už valstybinės geologinės informacijos sistemos duomenų teikimo aplinkos išplėtimą. Iki 2008 metų IV ketvirčio išoriniams geologinės informacijos sistemos vartotojams turėjo būti sukurta prieiga per internetą į sistemą informacijai teikti ir gauti.

Tarnyboje nėra dokumentuotos IT strateginių planų rengimo ir projektų įgyvendinimo vertinimo procedūros, tačiau Informacinių sistemų skyrius rengia ketvirtines atliktų darbų ataskaitas ir teikia jas vadovybei.

2. INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ VALDYMAS

2.1. INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ PROCESŲ ORGANIZAVIMAS

Lietuvos geologijos tarnyba yra Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS valdytoja ir tvarkytoja⁶ ir Žemės gelmių registro vadovaujančioji tvarkymo įstaiga ir registro tvarkymo įstaiga⁷.

Lietuvos geologijos tarnybos informacinių sistemų priežiūrą atlieka Informacinių technologijų skyriaus darbuotojai. Audito metu skyriuje dirbo 4 darbuotojai. Skyriaus darbą kuruoja Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus pavaduotojas⁸.

Kompiuterinės technikos priežiūrą ir remontą, programinės įrangos priežiūros ir kompiuterinių sistemų administravimo paslaugas teikia UAB „Alna Intelligence“ pagal 2007 metais pasirašytą aptarnavimo sutartį.

Valstybiniai auditoriai nustatė, kad pasirašius aptarnavimo sutartį, dalis Informacinių technologijų skyriaus darbuotojų funkcijų buvo perduota šiai aptarnaujančiai įmonei, tačiau

⁵ Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2008-04-30 patvirtintas Informacinių technologijų skyriaus 2008 m. projektų ir kitų užduočių planas.

⁶ Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS nuostatai, patvirtinti Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2007-09-18 įsakymu Nr. 1-107.

⁷ Žemės gelmių registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-04-26 nutarimu Nr.584.

Informacinių technologijų skyriaus darbuotojų pareigybės aprašymuose išliko nustatyta atsakomybė už šias perduotas aptarnavimo funkcijas (1 pavyzdys).

1 pavyzdys

Pagal aptarnavimo sutartį UAB „Alna Intelligence“ buvo perduotos kompiuterizuotų darbo vietų priežiūros ir remonto, incidentų valdymo funkcijos. Informacinių technologijų skyriaus vyriausiojo inžinieriaus pareigybės aprašyme nustatyta funkcija diegti ir eksploatuoti kompiuterines sistemas, administruoti programinę įrangą (instaliavimas, perinstaliavimas, atnaujinimas, problemų sprendimas), vykdyti techninės įrangos eksploatavimo priežiūrą.

Be to, valstybiniai auditoriai nustatė, kad nepakankamai aiškiai nustatyta Informacinių technologijų skyriaus darbuotojų atsakomybė už atskiras veiklos sritis (2 pavyzdys).

2 pavyzdys

Funkcija rengti ir dalyvauti rengiant ir vykdam informacinių technologijų diegimo ir vystymo projektus yra priskirta keliems Informacinių technologijų skyriaus darbuotojams. Žemės gelmių registro nuostatuose numatytas duomenų bazių administratoriaus funkcijas atlieka Informacinių technologijų skyriaus vedėjas. Administruodamas Žemės gelmių registro vartotojus jis vadovaujasi savo pareigybės aprašyme nustatyta funkcija – organizuoti ir vykdyti Lietuvos geologijos tarnybos informacinių sistemų administravimą ir palaikymą. Informacinių technologijų skyriaus vyriausiojo specialisto pareigybės aprašyme taip pat nurodyta funkcija organizuoti duomenų bazių kopijavimą, organizuoti ir vykdyti vartotojų priėjimo prie duomenų administravimą. Nėra atskiro įsakymo, patikslinančio, kuris iš šių darbuotojų turėtų atlikti Žemės gelmių registro duomenų bazės administratoriaus funkcijas. GEOLIS administratoriaus funkcijos taip pat nepriskirtos konkrečiam asmeniui.

IŠVADA

Lietuvos geologijos tarnyboje nepaskirti atsakingi asmenys ir nepakankamai aiškiai nustatyta atsakomybė už atskirų informacinių technologijų priežiūros funkcijų vykdymą.

REKOMENDACIJA

Aiškiai nustatyti darbuotojų atsakomybę už Žemės gelmių registro ir Valstybinės geologijos tarnybos informacinės sistemos GEOLIS priežiūros ir administravimo funkcijas.

2.2. INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ PROJEKTŲ VYSTYMAS

Lietuvos geologijos tarnybos Valstybinės geologijos informacinė sistema GEOLIS įsteigta 2007 m. rugsėjo 18 d.⁹ Ši sistema nuolat tobulinama ir plečiama. Valstybiniai auditoriai vertino informacinių sistemų projektų valdymą, nagrinėdami vėliausių informacinės sistemos modulių kūrimą: 2007 metais sukurtą „Geofizikos“ posistemio ir 2008 metais „Potencialių taršos židinių“ posistemio funkcijų praplėtimą. „Geofizikos“ posistemio sukūrimo ir „Potencialių taršos židinių“ posistemio funkcionalumo išplėtimo programinės įrangos įsigijimas yra 2004 m. patvirtinto

⁸ Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus pavaduotojo pareigybės aprašymas, patvirtintas Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2008-05-08 įsakymu Nr. IP-88.

⁹ Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2007-09-18 įsakymas Nr. 1-107 „Dėl Valstybinės geologijos informacinės sistemos nuostatų ir Valstybinės geologijos informacinės sistemos saugos nuostatų patvirtinimo“.

„Nacionalinės geologinės informacijos sistemos išvystymas Informacinės visuomenės reikmėms“ projekto sudėtinės dalys.

Valstybiniai auditoriai nustatė, kad įsigydamą posistemų programinę įrangą Lietuvos geologijos tarnyba nesivadovavo Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika¹⁰ (4 pavyzdys). Nors projektų vykdymo eiga atitiko kai kuriuos Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodikos reikalavimus, tačiau nebuvo nustatyti visų projekto eigos stadijų kontrolės taškai, o projektų įgyvendinimo eiga nebuvo pakankamai dokumentuojama (3 pavyzdys). Pavyzdžiui, nebuvo parengtas projekto planas, kurio pagrindu vadovybė galėtų kontroliuoti projekto įgyvendinimo eigą.

3 pavyzdys

Lietuvos geologijos tarnybos Informacinių technologijų skyriaus vadovo teigimu, įgyvendinant investicinius projektus informacinių technologijų srityje buvo vadovautasi Valstybės kapitalo investicijų planavimo metodika ir Valstybinių žemės gelmių tyrimų projektų vykdymo ir dokumentų rengimo tvarka, patvirtinta Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus įsakymu. Projektų planavimo procesas visiškai atitiko Valstybės kapitalo investicijų planavimo metodiką (buvo rengiama projekto dokumentacija, derinama su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, projekto pakeitimai buvo tinkamai dokumentuojami ir derinami). Informacinių technologijų projektų valdymo procesas tik iš dalies atitiko Lietuvos geologijos tarnyboje nustatytą Valstybinių žemės gelmių tyrimų vykdymo ir dokumentų rengimo tvarką (nebuvo parengtos užduočių aprašymų standartinės formos, dokumentuojama projektų eiga, rengiamos projektų įgyvendinimo ataskaitos).

4 pavyzdys

Vadovaujantis Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika projekto eigoje išskiriami kūrimo stadijos (inicijavimas, specifikacijos ir projekto parengimas ir t.t.). Atlikto darbo išsamumui ir kokybei patikrinti kiekviename etape numatomi kontrolės taškai ir tikrinimo procedūros. Taip, IS specifikavimo stadijoje metu sudaromi reikalavimai IS bandymų programai ir metodikai. Reikalavimuose numatomos testų rūšys (ką konkrečiai testuotojai turės tikrinti), kuriuos iš jų reikės suprojektuoti, kad būtų galima patikrinti IS specifikacijoje suformuluotų tikslų ir reikalavimų realizavimo laipsnį. „Potencialių taršos židinių“ ir „Geofizikos“ posistemų programinė įranga buvo kruopščiai testuojama (testavimo rezultatų dokumentacija sudaro atitinkamai 112 ir 68 puslapius), tačiau neaišku, kokius iš anksto nustatytus reikalavimus ji turėtų atitikti ir ar būtent tie testai buvo pasirinkti programų tinkamumui nustatyti.

Valstybiniai auditoriai pastebėjo ir kitus projektų valdymo Lietuvos geologijos tarnyboje trūkumus (4 ir 5 pavyzdžiai). Projekto lėšų ir kitų išteklių planavimo procesas nedokumentuojamas, neapibrėžta atsakomybė už atskiras projektų įgyvendinimo funkcijas, kokybės kontrolė ir testavimas vyksta pagal nusistovėjusią nerašytinę tvarką, ne visada laikomasi pirkimo sutartyse nustatytų kontrolės priemonių (t.y. reguliarus atsiskaitymas, stadijų peržiūros).

5 pavyzdys

Lietuvos geologijos tarnybos Informacinių technologijų skyriaus vedėjo teigimu, projekto kokybė užtikrinama pagal programinės įrangos sutartyje nustatytus kontrolės taškus. Pvz., Potencialių taršos židinių posistemio funkcionalumui praplėsti programinės įrangos kūrimo sutartyje buvo numatyta, kad turi būti nustatyti projekto įgyvendinimo etapai ir teikiamos kiekvieno etapo įgyvendinimo ataskaitos. Susitarimas dėl etapų turėjo būti neatsiejama sutarties dalis. Sutartyje nustatyti projekto etapai nebuvo nustatyti ir nebuvo teikiamos ataskaitos.

¹⁰ Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika, patvirtinta Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr.T-131.

RIZIKA

Lietuvos geologijos tarnyba nepakankamai kontroliuoja informacinių technologijų projektų įgyvendinimą, todėl gali būti neužtikrinama projektų kokybė ir rezultatyvumas.

REKOMENDACIJA

Įgyvendinant informacinių technologijų projektus nustatyti kūrimo metodiką ir laikytis joje nustatytų kontrolės priemonių.

Geroji praktika (COBIT, ITIL, LST ISO/IEC 17799 standartas) rekomenduoja informacinių sistemų naudotojus įtraukti į projektų vystymo procesą. Lietuvos geologijos tarnyboje atitinkamų veiklos padalinių atstovai dalyvauja kuriant informacines sistemas – nustato poreikį, patikslina reikalavimus funkcionalumui, dalyvauja priimant programinę įrangą (6 ir 7 pavyzdžiai).

6 pavyzdys

Pagal Geofizikos posistemio programinės įrangos pirkimo sutartį Lietuvos geologijos tarnyba išipareigojo nustatyti kontaktinius asmenis, kurie dalyvautų programinės įrangos kūrime ir suteiktų vykdytojui reikiamą informaciją. Susitikimuose su programinės įrangos kūrėjais aktyviai dalyvavo Giluminių tyrimų skyriaus darbuotojai, nors jie nebuvo paskirti atsakingais asmenimis.

7 pavyzdys

Nors naujai sukurta programinė įranga testuojama pagal nerašytinę tvarką, testavimas atliekamas aktyviai dalyvaujant duomenų valdytojams (savininkams). Testuojama sekančia tvarka: programinės įrangos kūrėjai – Lietuvos geologijos tarnybos Informacinių technologijų skyriaus darbuotojai – Lietuvos geologijos tarnybos atitinkamo padalinio darbuotojai. Pastabos pateikiamos raštu arba elektroniniu paštu. Programinė įranga nepriimama kol galutiniai vartotojai turi reikšmingus pastebėjimus.

GEROJI PRAKTIKA

Auditoriai pastebėjo projektų valdymo gerąją praktiką: projekto inicijavime ir įgyvendinime aktyviai dalyvauja informacinės sistemos valdytojai (savininkai), nors tai neprivaloma ir nereglamentuota teisės aktais. Informacinės sistemos modulių valdytojų (savininkų) dalyvavimas kūrimo procese padeda maksimaliai pritaikyti sukurta programinę įrangą galutinių vartotojų poreikiams.

REKOMENDACIJA

Užtikrinant projektų kokybės gerinimą ir gerosios praktikos įtvirtinimą valstybiniai auditoriai rekomenduoja parengti informacinių technologijų projektų įgyvendinimo tvarką, pagal gerosios praktikos rekomendacijas įteisinus valdytojų (savininkų) dalyvavimą projektų įgyvendinime.

2.3. ŠALIŲ, TEIKIANČIŲ IT PASLAUGAS, KONTROLĖ

Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS sauga užtikrinama vadovaujantis LST ISO/IEC 17799:2006, LST ISO/IEC 27001:2006 standartais ir Bendraisiais elektroninės informacijos saugos valstybės ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimais, kurie nusako šalių, teikiančių paslaugas, kontrolės procedūras. Sutartyse su trečiosiomis šalimis yra numatytos kontrolės procedūros, tačiau jos vykdomos nenuosekliai ir ne sutartyse numatytais sąlygomis (8 pavyzdys).

8 pavyzdys

Sutartyje su UAB „Informacinės technologijos“ dėl „Potencialių taršos židinių“ posistemio funkcionavimui išplėsti programinės įrangos pirkimo buvo numatyti projekto įgyvendinimo kontrolės taškai (sutarties Vykdytojas privalėjo raštu nustatyti konkrečius minėtos programinės įrangos kūrimo etapus ir pateikti ataskaitas už kiekvieną etapą ir t.t.), tačiau šių kokybės kontrolės procedūrų buvo laikomasi.

IŠVADA

Lietuvos geologijos tarnybos sudaromose sutartyse nepakankamai užtikrinama trečiųjų šalių įsipareigojimų vykdymo kontrolė.

Lietuvos geologijos tarnyba nėra patvirtinusi saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklių¹¹, kuriose turėtų būti nustatyti informacinės sistemos saugą užtikrinantys reikalavimai, keliami nuomojamų ar perkamų informacinių sistemų funkcionavimui reikalingoms paslaugoms (patalpos, įrangos ir sistemų priežiūra, duomenų perdavimas tinklais ir kitos paslaugos).

Nors sutartys, susijusios su Lietuvos geologijos tarnybos informacinėmis sistemomis, yra saugomos, tačiau nėra klasifikuojamos, todėl gali būti sudėtinga prižiūrėti sutarčių vykdymą. Lietuvos geologijos tarnybai tiekiamas internetinis ryšys, tačiau auditoriams nepavyko rasti sutarties dėl internetinio ryšio tiekimo, kuria būtų nustatytos šalių pareigos ir atsakomybė, todėl iškyla grėsmė prarasti interneto ryšį. Ši rizika būtų sumažinta, jeigu būtų laikomasi gerosios praktikos¹² rekomendacijų sutarčių sudarymui ir būtų nustatytos būtiniausių paslaugų sąrašas.

RIZIKA

Lietuvos geologijos tarnyboje nenustatyti reikalavimai planuojamoms paslaugoms, todėl sudaromos sutartys gali neatitikti realių saugumo lygio poreikių, bus netinkamai aprašytos ir vykdomos.

Auditorių tikrintų sutarčių atitiktis tam tikriems tokių sutarčių reikalavimams pateikiamas 1 lentelėje.

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimas Nr. 410 „Duomenų apsauga valstybės ir vietos savivaldos informacinėse sistemose“.

¹² COBIT proceso DS2 „Kontroliuoti trečiųjų šalių teikiamas paslaugas“ rekomendacijos.

1 lentelė. Lietuvos geologijos tarnybos sutarčių atitikties sutartims, susijusioms su informacinių technologijų paslaugų sutartims keliamiems reikalavimams (COBIT)

Reikalavimai \ Sutarčys	GEOLIS praplėtimo sutartis (2007 m.)	GEOLIS praplėtimo sutartis (2008 m.)	Priežiūros ir remonto sutartis (Alna)	Apsaugos sutartis	Interneto teikimo sutartis
Tiekėjų vaidmenys ir atsakomybės					
Kontaktinių asmenų nurodymas					
Sutarties nesilaikymo baudos (netesybos)					
Kainų nurodytų sutartyse atitikties mokėjimo dokumentams					
Reagavimo laikas					
Su sutartimi susijusios informacijos konfidencialumas					
Mokymai					
☐ - sutartyse įtraukti reikalavimai, ☐ - sutartyse neįtraukti reikalavimai					
Šaltinis – Valstybės kontrolė					

2.4. POKYČIŲ VALDYMAS

Naujos programinės įrangos diegimas susijęs su pokyčių valdymu. Nors Saugaus darbo su Žemės gelmių registro duomenimis taisyklėse¹³ nustatyta, kad visų programinių priemonių kūrimas ir derinimas turi būti vykdomas testiniu (atskirai laikomų duomenų) pagrindu, valstybinių auditorių manymu Lietuvos geologijos tarnyboje nepakankamai reglamentuotas pokyčių informacinėse sistemose valdymas. Bendruosiuose elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimuose¹⁴ nustatyta, kad atlikdami informacinės sistemos funkcijų pakeitimus, administratoriai turi laikytis informacinės sistemos valdytojo nustatytos informacinės sistemos pokyčių valdymo tvarkos. Lietuvos geologijos tarnyboje nauja programinė įranga diegiama vadovaujantis tik darbuotojų žiniomis (prieš diegimą daromos atsarginės kopijos, programinė įranga testuojama atsarginiuose įrenginiuose ir t.t.). Tvarkos, nustatančios pokyčių valdymo procedūrą, Lietuvos geologijos tarnyboje nėra.

¹³ Saugaus darbo su Žemės gelmių registro duomenimis taisyklės, patvirtintos Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2006-03-06 įsakymu Nr. 1-74.

¹⁴ Bendrieji elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimu Nr. 410 „Duomenų apsauga valstybės ir vietos savivaldos informacinėse sistemose“.

IŠVADA

Saugaus darbo su Žemės gelmių registro duomenimis taisyklėse¹⁵ nustatyta, kad visų programinių priemonių kūrimas ir derinimas turi būti vykdomas testiniu (atskirai laikomų duomenų) pagrindu, tačiau Lietuvos geologijos tarnyboje nereglamentuotas pakeitimų informacinėse sistemose valdymas.

Kai kurie programinės įrangos, išgytos iš trečiųjų šalių, pokyčių valdymo reikalavimai nustatyti sutartyse (testavimas, garantinis aptarnavimas ir atsakomybė), tačiau Lietuvos geologijos tarnybos darbuotojų sukurtos programinės įrangos kūrimas, testavimas ir diegimas taip pat nereglamentuotas.

Be to audito metu nustatyta, kad Lietuvos geologijos tarnyboje nevaldomas savavališkas programinės įrangos diegimas įstaigos kompiuteriuose. Vidaus tvarkos taisyklėse ir Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS duomenų saugos nuostatuose nustatytos programinės įrangos naudojimo nuostatos, tačiau UAB „Alna Intelligence“ ir valstybiniai auditoriai pastebėjo, kad kompiuteriuose įdiegta nereikalinga darbui programinė įranga.

RIZIKA

Nevaldomas naujų programinių modulių diegimas gali tapti nesaugus ir turėti neigiamų padarinių, nes taip nekontroliuojamas piktaivališkų (kenksmingų) programų paplitimas.

REKOMENDACIJA

Parengti informacinių technologijų pokyčių valdymo tvarką ir įdiegti priemones, ribojančias vartotojams savavališkai įsidiegti kompiuterines programas.

2.5. INFORMACINIŲ SISTEMŲ TURTO VALDYMAS

Visas turtas (materialusis ir nematerialusis) apskaitomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu ir kitais teisės aktais¹⁶. Geroji praktika (*CobIT*, *ITIL*, *LTS ISO/IEC 17799*) rekomenduoja kiekvieną materialų ir nematerialų informacinės sistemos elementą susieti su konkrečiu atsakingu asmeniu (tiesioginiu naudotoju) ir naudojimo vieta. Lietuvos geologijos tarnybos informacinių technologijų turtas yra apskaitomas, nustatant ne tik jo vertę, bet ir buvimo vietą, priskiriant kiekvieną informacinių sistemų turto elementą jį naudojančiam valdytojui (savininkui) (9 pavyzdys).

¹⁵ Saugaus darbo su Žemės gelmių registro duomenimis taisyklės, patvirtintos Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2006-03-06 įsakymu Nr. 1-74.

¹⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės.

9 pavyzdys

Lietuvos geologijos tarnybos ilgalaikio turto žiniaraščiuose ir programinė ir kompiuterinė įranga nurodoma pagal eksploatavimo-naudojimo vietą: tarnybinių stočių operacinės sistemos priskiriamos Informacinių technologijų skyriui. Geofizikos posistemio programinė įranga – Giluminių tyrimų skyriui ir t.t.

GEROJI PRAKTIKA

Informacinių sistemų turto apskaitymas pagal jo valdytojus (savininkus), naudojančius ir labiausiai suinteresuotus šio turto išsaugojimu ir tinkamu panaudojimu, atitinka pasaulio gerosios valdymo praktikos rekomendacijas¹⁷.

Kita vertus, audito metu pastebėtas informacinių sistemų turto apskaitos trūkumas. Lietuvos geologijos tarnyboje į apskaitą neįtraukiama tarnybos darbuotojų sukurta programinė įranga (10 pavyzdys) arba darbuotojų pastangomis atlikus reikšmingus programos pakeitimus programinės įrangos vertė nedidinama. Programinės įrangos ar programinės įrangos modulio įsigijimas kaip ūkinis įvykis turėtų būti užregistruotas apskaitos registruose¹⁸.

10 pavyzdys

Lietuvos geologijos tarnybos Informacinių technologijų skyriaus darbuotojo sukurta tarnybos internetinio tinklalapio programinė įranga nebuvo įtraukta į ilgalaikio nematerialaus turto apskaita.

RIZIKA

Valstybinių auditorių nuomone, neapskaičius įstaigos darbuotojų pastangomis sukurtos programinės įrangos, šis turtas gali būti netinkamai naudojamas ir net prarastas. Programinės įrangos vertė turėtų būti padidinta naujai sukurtų modulių verte, kitaip finansinė apskaita netiksliai atspindės tikrąją turto vertę ir realią situaciją.

REKOMENDACIJA

Nustatyti tikrąją Lietuvos geologijos tarnybos ilgalaikio nematerialiojo turto vertę, apskaitant Lietuvos geologijos tarnybos darbuotojų sukurta programinę įrangą ir programinės įrangos modulius.

Lietuvos geologijos tarnyboje sudaromas programinės įrangos sąrašas kaip rekomenduojama vidaus reikalų ministro įsakyme, reglamentuojančiame kompiuterinių programų naudojimą valstybės valdymo institucijose ir įstaigose¹⁹ (2 priedo 4 lentelė), tačiau šis sąrašas netvirtinamas vadovybės ir nesulyginamas su buhalterinės apskaitos registrais.

RIZIKA

Įstaigos kompiuteriuose esančios programinės įrangos sąrašas turėtų būti peržiūrimas, sulyginant jį su ilgalaikio nematerialiojo turto sąrašu, kitaip

¹⁷ Cobit proceso „Informacinių sistemų saugumo užtikrinimas“ DS9 dalis „Turto apskaita“.

¹⁸ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas (2001-11-06, Nr. IX-574, 12 straipsnio 4 punktą).

¹⁹ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2001-05-09 įsakymu Nr. 220 patvirtintos Kompiuterinių programų naudojimo valstybės valdymo institucijose ir įstaigose rekomendacijos.

neapskaityta ir (ar) neteisėtai naudojama programinė įranga bus nenustatyta.

REKOMENDACIJA

Kiekvienais metais peržiūrėti Lietuvos geologijos tarnybos kompiuteriuose esančios programinės įrangos sąrašą, sugretinant jį su ilgalaikio nematerialaus turto sąrašu, nustatant neapskaitytą ar (ir) neteisėtai įgytą ir naudojamą programinę įrangą.

3. INFORMACINIŲ SISTEMŲ SAUGUMAS

3.1. LIETUVOS GEOLOGIJOS TARNYBOS INFORMACINIŲ SISTEMŲ SAUGUMO POLITIKA IR JOS UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS

3.1.1. ŽEMĖS GELMIŲ REGISTRO SAUGOS UŽTIKRINIMAS

Žemės gelmių registras yra valstybės registras, kurio nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-05-26 nutarimu Nr. 584. Vadovaujančioji registro tvarkymo ir registro tvarkymo įstaiga yra Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos²⁰. Pagal šiuos nuostatus Lietuvos geologijos tarnyba kaip vadovaujančioji registro tvarkymo įstaiga privalo vykdyti registro duomenų saugos reikalavimų laikymosi priežiūrą²¹, rengti ir priimti teisės aktus, susijusius su registro tvarkymu ir registro duomenų sauga²². Kaip registro tvarkymo įstaiga, Lietuvos geologijos tarnyba be kitų funkcijų, turi užtikrinti tinkamą registro veikimą, registro duomenų ir dokumentų saugą²³.

Žemės gelmių registro duomenų saugos nuostatai kartu su Saugaus darbo su duomenimis taisyklėmis, Nenumatytų situacijų valdymo planu, bei rizikos ataskaita apibrėžia Registro saugumo politiką²⁴ (2 lentelė). Žemės gelmių registro tvarkymo taisyklės²⁵ kartu su Saugaus darbo su duomenimis taisyklėmis²⁶ nustato Žemės gelmių registro informacinės sistemos eksploatavimo tvarką. Lietuvos geologijos tarnybos parengtas Saugomos geologinės informacijos teikimo ir naudojimo tvarkos aprašas reglamentuoja Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS ir Žemės gelmių registro duomenų teikimą.

²⁰ Žemės gelmių registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-05-26 nutarimu Nr. 584, 12 straipsnis.

²¹ Žemės gelmių registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-05-26 nutarimu Nr. 584, 13.1 straipsnis.

²² Žemės gelmių registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-05-26 nutarimu Nr. 584, 14.1 straipsnis.

²³ Žemės gelmių registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-05-26 nutarimu Nr. 584, 15.4. straipsnis.

²⁴ Žemės gelmių registro duomenų saugos nuostatai, patvirtinti Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2005-09-19 įsakymu Nr. 1-113, 11 punktas.

²⁵ patvirtintos Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2004-05-23 įsakymu Nr. 1-45.

²⁶ Saugaus darbo su Žemės gelmių registro duomenimis taisyklės, patvirtintos Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2006-03-06 įsakymu Nr. 1-74.

2 lentelė. Žemės gelmių registro ir Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS saugumo politikos dokumentai.

Saugos politikos dokumentai	Žemės gelmių registras	Valstybinės geologijos informacinė sistema GEOLIS
Teisės aktų nustatyti privalomi saugos dokumentai		
Duomenų saugos nuostatai	+	+
Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės	+	-
Veiklos tęstinumo valdymo planas	+	-
Naudotojų administravimo taisyklės	-	-
Pokyčių valdymo tvarka	-	-
Incidentų tyrimo tvarka	-	-
Neprivalomi saugos dokumentai		
Saugomos geologinės informacijos teikimo ir naudojimo tvarkos aprašas	+	+
Tvarkymo taisyklės	+	-
Patvirtintas tvarkytojų sąrašas	+	-
Tvarkytojų pareigybės aprašymai	+	-
Šaltinis – Valstybės kontrolė		

GEROJI PRAKTIKA

Lietuvos geologijos tarnyba parengė dokumentus, kurie papildomai reglamentuoja duomenų teikimą ir tvarkymą ir palengvina teikėjams duomenų teikimą:

- Saugomos geologinės informacijos teikimo ir naudojimo tvarkos aprašą,
- Žemės gelmių registro tvarkymo taisyklės,
- Žemės gelmių registro tvarkytojų pareigybių aprašymus.

Žemės gelmių registro saugumo politikoje nustatyta, kad saugų registro duomenų tvarkymą reglamentuoja Bendrieji elektroninės informacijos saugos reikalavimai²⁷, tačiau Lietuvos geologijos tarnyba neatnaujino Žemės registro saugos politikos dokumentų kaip reikalauja šis teisės aktas. Neparengtos Žemės gelmių registro vartotojų administravimo taisyklės, pokyčių valdymo ir incidentų tyrimo tvarkos, saugumo reikalavimai paslaugas teikiančioms trečiosioms šalims ir t.t. (2 lentelė ir 2 ataskaitos priedo 1 lentelė).

IŠVADA

Žemės gelmių registro saugos politikos dokumentai neatnaujinti teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

Valstybiniai auditoriai nustatė, kad nesilaikoma kai kurių Žemės gelmių registro saugumo politikos nuostatų. Teisės aktų nustatytas²⁸ privalomas rizikos vertinimas buvo atliktas Žemės

²⁷ Bendrieji elektroninės informacijos saugos reikalavimai valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952.

²⁸ Bendrųjų elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimų, patvirtintų Lietuvos Respublikos 2007-05-25 nutarimu Nr. 410, 30 straipsnis.

gelmių registrai 2006²⁹ ir 2007³⁰ metais. Po 2006 metų rizikos vertinimo nebuvo parengtas riziką mažinančių priemonių planas. 2007 metų rizikos analizės ataskaita nebuvo patvirtinta vadovybės. 2007 metų rizikos vertinimo ataskaitoje buvo pateiktas riziką mažinančių priemonių planas, tačiau priemonių įgyvendinimas nebuvo stebimas ir paliktas darbuotojų iniciatyvai. 2008 metais rizika nebuvo vertinama, nors valstybės informacinėms sistemoms ir valstybės registrams rizikos vertinimas turi būti atliekamas bent kartą per metus³¹, o kartais ir dažniau (po esminių pokyčių).

RIZIKA

Lietuvos geologijos tarnybai neatliekant teisės aktuose numatytų informacinių technologijų rizikos vertinimo procedūrų ar (ir) neįgyvendinant nustatytos rizikos mažinančių priemonių, įstaigoje gali būti neadekvačiai valdomos rizikos, susijusios su informacinėmis sistemomis ir turinčiomis įtakos įstaigos veiklai.

REKOMENDACIJA

Užtikrinant pažangą rengti stiprinančius vidaus kontrolės sistemą ir riziką mažinančių priemonių įgyvendinimo planus, nustatant priemonių įgyvendinimo terminus ir atsakingus asmenis, sekti šių planų vykdymą.

Žemės gelmių registro saugos įgaliotinis³² neteikė vadovybei siūlymų dėl nuostatų ar kitų saugumo politiką reglamentuojančių teisės aktų priėmimo, keitimo ar panaikinimo, nebuvo vertinamas Žemės gelmių registro saugumas, atliekant Žemės gelmių registro duomenų saugos nuostatuose numatytus auditus (3 lentelė).

GEROJI PRAKTIKA

Lietuvos geologijos tarnyboje Žemės gelmių registro saugos įgaliotiniu paskirtas ne Informacinių technologijų skyriaus darbuotojas, t.y. ne informacinių technologijų saugos priemonių diegimą vykdančio padalinio darbuotojas. Tai atitinka gerosios praktikos rekomendacijas atskirti saugos priemonių įgyvendinimo ir kontrolės funkcijas ir dėl to išvengiama neobjektyvumo saugos vertinimuose.

²⁹ Žemės gelmių registro rizikos ataskaita „Registro rizikos mažinimo priemonės“, patvirtinta Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2006-03-06 įsakymu Nr. 1-14.

³⁰ Žemės gelmių registro rizikos analizės ataskaita, kuri parengta Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2007-06-14 įsakymu Nr. 1-81 sudaryta komisija.

³¹ Bendrųjų elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimų, patvirtintų Lietuvos Respublikos 2007-05-25 nutarimu Nr. 410, 30 straipsnis.

³² Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2006-07-24 įsakymas Nr. 1-72 „Dėl 2005 m. rugsėjo 19 d. įsakymo Nr. 1-113 „Dėl Žemės gelmių registro duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“.

3 lentelė. Žemės gelmių registro saugumo politikos nuostatos ir jos užtikrinimo priemonės

Žemės gelmių registro saugumo politikos nuostata	Saugumo užtikrinimo priemonė
Duomenų saugos nuostatai	
Saugumo auditai	Neatliekami
Rizikos vertinimas	Įvertinta 1 kartą
Vartotojų mokymai	Neatliekami
Nuostatų peržiūra ir keitimas	Neatliekamas
Incidentų tyrimas	Atliekamas
Saugaus darbo su duomenimis taisyklės	
Techninė įrangos priežiūra	Vykdoma
Reguliarus antivirusinės programos atnaujinimas	Vykdoma
Tinklo apsaugos priemonės	Vykdomos
Patalpų fizinės saugos priemonės	Vykdomos
Prisijungimo slaptažodžių valdymas	Vykdomas
Įrašų audito galimybės	Yra
Rezervinio kopijavimo priemonės	Vykdomos
Registro tvarkytojų sąrašo funkcijų patvirtinimas	Parengtas ir patvirtintas
Nenumatytų situacijų valdymo planas	
Nenumatytų situacijų valdymo plano bandymai	Neatliktas
Nenumatytų situacijų valdymo plano mokymai	Neatliktas
Konkrečių priemonių planavimas (numatomos atsarginės patalpos, įranga, vykdytojai ir t.t.)	Neatliktas
Šaltinis – Valstybės kontrolė	

Žemės gelmių registro saugumo užtikrinimo priemonės yra iš dalies taikomos, tačiau tai atliekama pagal neatnaujintas taisykles ir tvarkas, vadovaujantis Informacinių technologijų skyriaus darbuotojų patirtimi ir žiniomis, o ne vykdant teisės aktų reikalavimus (3 lentelė). Be to, Žemės gelmių registro nuostatuose nustatyta, kad saugų registro duomenų tvarkymą reglamentuoja Lietuvos standartas LTS ISO/IEC 17799:2004, tačiau Lietuvos geologijos tarnybos taikomos saugumo priemonės didžiąja dalimi neatitinka šio standarto saugumo rekomendacijų fiziniai saugai, rezervinio kopijavimo procedūroms, vartotojų teisių administravimui (11 ir 12 pavyzdžiai).

11 pavyzdys

Nors fizinė tarnybinių stočių patalpos apsauga atitinka Saugaus darbo su Žemės gelmių registro duomenimis taisyklių reikalavimus, tačiau valstybiniai auditoriai nustatė fizinės saugos trūkumus: langai nepakankamai apsaugoti nuo įsilaužimų, įėjimas į patalpas neregamentuotas ir nefiksuojamas, priešgaisrinės signalizacijos signalas perduodamas į budėtojo pultą. Tai neatitinka Lietuvos standarto LTS ISO/IEC 17799:2004 ir Bendrųjų elektroninės informacijos saugos reikalavimų³³.

12 pavyzdys

Lietuvos geologijos tarnybos atsarginio kopijavimo procedūra atitinka Žemės gelmių registro saugumo politikos reikalavimus, tačiau valstybiniai auditoriai nustatė šiuos trūkumus: atsarginės kopijos daromos į kitą serverį, kuris yra toje pačioje patalpoje, kopijavimo procedūra nedokumentuojama, išskyrus automatinį pranešimą į elektroninę pašto dėžutę, visos sistemos atsarginė kopija nežymima, netikrinama kopijų kokybė ir neišbandyta atstatymo iš kopijos procedūra.

³³ Bendrieji elektroninės informacijos saugos reikalavimai valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952, 6 punktą.

IŠVADA

Lietuvos geologijos tarnyba nepilnai užtikrina reikiamas administracines, technines ir organizacines duomenų saugos priemones ir nustatytų priemonių laikymąsi registro duomenų saugos nuostatų nustatyta tvarka.

3.1.2. VALSTYBINĖS GEOLOGIJOS INFORMACINĖS SISTEMOS GEOLIS SAUGA

GEOLIS saugos klausimų sprendimas ir priemonių, užtikrinančių jos saugą, įgyvendinimas yra valdytojui priskiriamos funkcijos³⁴. Lietuvos geologijos tarnyba kaip informacinės sistemos tvarkytojas privalo užtikrinti duomenų saugą³⁵. Įsakymu, patvirtinančiu nuostatus, paskirtas informacinės sistemos saugos įgaliotinis, atsakingas už nuostatus detalizuojančių tvarkų ir taisyklių parengimą, ir nustatyti šių dokumentų parengimo terminai. Tačiau iki valstybinio audito pabaigos GEOLIS saugos politiką sudarančios tvarkos ir taisyklės nebuvo patvirtintos (2 lentelė).

IŠVADA

GEOLIS saugos politika yra neišbaigta, nes Lietuvos geologijos tarnyba nepatvirtino GEOLIS duomenų saugos nuostatų detalizuojančių tvarkų ir taisyklių teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

Valstybiniai auditoriai nustatė, kad įgyvendinamos ne visos GEOLIS duomenų saugos nuostatuose numatytos saugumo užtikrinimo priemonės (4 lentelė).

4 lentelė. Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS saugumo priemonių įgyvendinimas.

Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS saugumo politikos nuostata	Saugumo užtikrinimo priemonė
Duomenų saugos nuostatai	
Incidentų tyrimas	Atliekami
Informacinių technologijų saugumo atitikties vertinimai	Neatliekami
Inventorizuojama techninė ir programinė įranga	Dalinai ³⁶
Užtikrinamas veiklos tęstinumas	Dalinai
Saugumo atitikties vertinimas	Neatliekami
Rizikos vertinimas	Neatliktas
Vartotojų mokymai saugos klausimais	Neatliekami
Nenumatytų situacijų valdymo plano bandymai	Neparengtas
Programinės įrangos legalumo valdymas	Dalinai
Šaltinis – Valstybės kontrolė	

IŠVADA

Neįgyvendinamos visos Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS duomenų saugos nuostatuose numatytos saugumo užtikrinimo priemonės.

³⁴ Valstybinės geologijos informacinės sistemos nuostatai, patvirtinti Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2007-09-18 įsakymu Nr. 1-107, 9.3 ir 9.4 punktai.

³⁵ Valstybinės geologijos informacinės sistemos nuostatai, patvirtinti Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2007-09-18 įsakymu Nr. 1-107, 10.6 punktas.

³⁶ Programinės įrangos sąrašas sudaromas, tačiau nesulyginamas su ilgalaikio nematerialaus turto sąrašu.

REKOMENDACIJA

Siekiant ekonomiškiau valdyti informacines sistemas, Lietuvos geologijos tarnyba galėtų tvirtinti visų valdomų informacinių sistemų bendrus saugos dokumentus ir paskirti visoms valdomoms informacinėms sistemoms vieną saugos įgaliotinį.

3.1.3. VIDAUS ADMINISTRAVIMUI SKIRTŲ INFORMACINIŲ SISTEMŲ SAUGA

Vidaus administravimui skirtų³⁷ Lietuvos geologijos tarnybos informacinių sistemų sauga neregamentuota, išskyrus Lietuvos geologijos tarnybos Vidaus tvarkos taisyklėse numatytą Informacinių technologijų skyriaus darbuotojų pareigą diegti naują programinę įrangą. Saugumo priemonės finansinėms ir kitoms vidaus administravimui skirtoms sistemoms įgyvendinamos bendra tvarka pagal kompiuterinės techninės priežiūros sutartį³⁸, tačiau joms taikomos ne visos įmanomos saugumo priemonės (13 pavyzdys).

13 pavyzdys

Lietuvos geologijos tarnyboje nėra prisijungimo slaptažodžių prie finansinių apskaitos sistemų. Kompiuterių įjungimo slaptažodžiai nekeisti 6 metus. Darbuotojai, dirbantys su šiomis sistemomis, nesupažindinami su minimaliais duomenų saugos reikalavimais.

IŠVADA

Nepakankamai užtikrinamas Lietuvos geologijos tarnybos vidaus administravimui skirtų sistemų saugumas, nes nenustatyti šių sistemų duomenų saugos reikalavimai ir saugumo užtikrinimo priemonės.

REKOMENDACIJA

Lietuvos geologijos tarnyba optimizuodama saugos procesus gali bendra saugos politika apimti ir vidaus administravimui skirtas informacines sistemas.

3.2. NENUMATYTŲ SITUACIJŲ VALDYMAS

Lietuvos geologijos tarnyboje nenumatytų situacijų valdymo planas parengtas ir patvirtintas, kaip to reikalauja Bendrieji saugos reikalavimai³⁹ tik Žemės gelmių registro veiklos tęstinumui⁴⁰ užtikrinti.

³⁷ Valstybės informacinė sistema - valstybės institucijai teisės aktų nustatytoms funkcijoms, išskyrus vidaus administravimą, atlikti reikiamos informacijos apdorojimo procesus (duomenų ir dokumentų tvarkymo, skaičiavimo, bendravimo nuotoliniu būdu ir t. t.) vykdanči sistema, kuri veikia informacinių technologijų pagrindu. (Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės, 2004-04-19, Nr.451).

³⁸ Kompiuterinės techninės įrangos priežiūros ir remonto, programinės įrangos priežiūros ir kompiuterinių sistemų administravimo paslaugų teikimo sutartis, pasirašyta 2007-09-24 su UAB „Alna Intelligence“.

³⁹ Patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952 „Dėl duomenų saugos valstybės ir savivaldybių informacinėse sistemose“.

⁴⁰ Žemės gelmių registro nenumatytų situacijų valdymo planas, patvirtintas Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2006-03-06 įsakymu Nr.1-14.

IŠVADA

Nepatvirtintas Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS nenumatytų situacijų valdymo planas, todėl neužtikrinamas sistemos veiklos tęstinumas įvykus nenumatytai situacijai.

Įsakymu, patvirtinusiui Žemės gelmių registro nenumatytų situacijų valdymo planą, buvo sudarytos Nenumatytų situacijų valdymo ir Informacinių technologijų sistemų ir duomenų atstatymo grupės, kurioms buvo pavesti konkretūs pasiruošimo nenumatytoms situacijoms darbai (numatyti materialines, technines ir kitas bazes, padedančias paruošti detaliam veiksmų seka įvykus nenumatytai situacijai ir išmokyti veiksmų įstaigos struktūrinius padalinius ir darbuotojus). Konkretiems asmenims buvo pavesta parengti pastato kiekvieno aukšto planus, nurodant išdėstytą registro įrangą, duomenų tinklo fizinio ir loginio pajungimo schemas ir t.t. Šį planą privaloma peržiūrėti ne rečiau kaip kartą į metus, tačiau iki valstybinio audito pabaigos nei Nenumatytų situacijų valdymo grupė nei Informacinių technologijų sistemų ir duomenų atstatymo grupės nebuvo susirinkusios parengti registro veiklos tęstinumo priemonės. Nenumatytų situacijų valdymo planas nebuvo išbandytas, nevyko Lietuvos geologijos tarnybos darbuotojų mokymai kaip elgtis nenumatytų situacijų metu.

RIZIKA

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos geologijos tarnyboje nebuvo bandoma atstatyti duomenis iš rezervinių kopijų ir rezervinio kopijavimo sistemos trūkumus, valstybiniai auditoriai pastebi riziką, kad įvykus nenumatytai situacijai informacinėse sistemose Lietuvos geologijos tarnybos veiksmai bus nepakankamai efektyvūs ir gali būti prarasti valstybės registro ir valstybės informacinės sistemos duomenis.

IŠVADA

Žemės gelmių registro nenumatytų situacijų valdymo planas yra formalus, nes neįgyvendintos plane numatytos registro veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonės.

3.3. INFORMACINIŲ SISTEMŲ VERTINIMAI

Lietuvos geologijos tarnybos informacinės sistemų saugumas buvo vertinamas 2007 ir 2008 metais UAB „Alna Intelligence“ atlikus kompiuterinės techninės priežiūros sutartyje numatytus informacinių sistemų auditus. Anksčiau jokio vertinimo nebuvo atliekama, nors Lietuvos

Respublikos teisės aktuose⁴¹ ir Žemės gelmių registro bei GEOLIS⁴² politikose buvo nustatyta informacinių sistemų saugumo⁴³ ar saugumo atitikties teisės aktų reikalavimams⁴⁴ vertinimą atlikti kiekvienais metais. Saugos įgaliotinis neatlieka saugos vertinimų (auditu), o atliktas nepriklausomas saugos vertinimas neapima teisės aktų reikalavimų⁴⁵ ir gerosios praktikos rekomendacijų⁴⁶.

RIZIKA

Lietuvos geologijos tarnyboje neatliekami informacinių technologijų atitikties saugumo reikalavimams vertinimai, todėl vadovybė gali nežinoti apie valdomų informacinių sistemų saugumo spragas ir neatlikti jai priskiriamų valdytojo ir tvarkytojo saugumo užtikrinimo funkcijų.

Informacinių technologijų skyriaus vedėjo teigimu, skyriaus darbą kuruojantis Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus pavaduotojas⁴⁷ yra susipažinęs su ataskaitomis, tačiau šios ataskaitos nėra oficialiai patvirtintos vidaus teisės aktais, kaip rekomenduoja geroji praktika ir nustato teisės aktai⁴⁸.

Po 2007 ir 2008 metų UAB „Alna Intelligence“ atliktų informacinių sistemų auditų nebuvo parengti rekomendacijų įgyvendinimo planai, pažangos stebėjimas po audito atliekamas nenuosekliai ir nedokumentuojamas (14 pavyzdys).

14 pavyzdys

Projektų įgyvendinimo ir kitos veiklos stebėjimas vykdomas pagal Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2003-01-27 įsakymu Nr. 1-04 patvirtintą Valstybinių žemės gelmių projektų vykdymo ir dokumentų rengimo tvarką. Informacinių technologijų skyriaus vedėjo teigimu, audito rekomendacijų įgyvendinimas kontroliuojamas vadovaujantis šia tvarka kas ketvirtį rengiant užduočių planus ir užduočių įvykdymo ataskaitas. Tačiau auditoriai pastebi, kad šia tvarka vadovujamasi nevisiškai pilnai: nerengiami projektų aprašymai, nepildomos projektų įgyvendinimo ataskaitos, neužpildomos privalomos formos. Be to, į užduočių planą įtrauktos ne visos nepriklausomų auditorių rekomendacijos, bet ir vykdomų informacinių technologijų projektų įgyvendinimo priemonės bei privalomos skyriaus funkcijos (įrangos priežiūra, vartotojų konsultavimas).

RIZIKA

Lietuvos geologijos tarnyboje neužtikrinama pakankama specializuotų informacinių sistemų auditų rekomendacijų įgyvendinimo kontrolė, todėl yra rizika, kad nebus pasinaudota atliktų vertinimų nauda ir (arba) jų įgyvendinimas gali būti nerezultatyvus.

⁴¹ Lietuvos Respublikos 1997-09-04 nutarimo Nr. 952 3 punktas; Bendrųjų elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose reikalavimų, patvirtintų Lietuvos Respublikos 2007-05-25 nutarimu Nr. 410, 26 straipsnis;

⁴² Valstybinės geologinės informacinės sistemos GEOLIS duomenų saugos nuostatai patvirtinti Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2007-09-18 įsakymu Nr.1-107.

⁴³ Iki 2007-06-30 kai įsigaliojo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimo Nr. 952 redakcija.

⁴⁴ Nuo 2007-06-30 kai įsigaliojo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimo Nr. 952 redakcija.

⁴⁵ Bendrieji elektroninės informacijos saugos reikalavimai valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952.

⁴⁶ COBIT proceso „Informacinių technologijų saugos užtikrinimas“ dalys 5.1 „Saugos valdymas“, 5.2 „IT saugos planas“; LTS ISO/IEC 17799 dalis „Saugumo politika“.

⁴⁷ Pareigybės aprašymas, patvirtintas Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2008-05-08 įsakymu Nr.1P-88.

⁴⁸ Bendrieji elektroninės informacijos saugos reikalavimai valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-04 nutarimu Nr. 952.

REKOMENDACIJA

Auditorių nuomone, nepriklausomų auditorių ataskaitos, rekomendacijų įgyvendinimo planai ir planų pakeitimai turėtų būti tvirtinami direktoriaus įsakymais, su kuriais supažindinamos ne tik suinteresuotos pusės, bet ir visi darbuotojai. Taip organizacijoje būtų skleidžiama geroji praktika ir žinomi veiklos trūkumai⁴⁹.

⁴⁹ COBIT proceso ME2 „Įvertinti vidinės kontrolės adekvatumą“ rekomendacijų skiltis 2.4 „Vidaus kontrolės sistemos monitoringas“.

VEIKLOS BRANDA

Lietuvos geologijos tarnybos informacinių sistemų valdymo procesų branda nustatyta taikant Gebos brandos modelį (angl. *Capability Maturity Model – CMM*). Vertinimo kriterijai, kuriais remiantis buvo nustatyta informacinių sistemų ir registro branda, pateikiami ataskaitos 3 priede.

Lietuvos geologijos tarnybos informacinių sistemų branda apibūdinama kaip **Pirminis/Ad Hoc procesas (1)** (2 pav.).

Šis įvertinimas apibūdina organizacijos IT procesų valdymo brandos lygį ir reiškia, kad Lietuvos geologijos tarnyboje pripažįstamos su IT susijusios problemos ir būtinumas jas spręsti, t.y. yra parengta Žemės gelmių registro ir iš dalies GEOLIS politika, reglamentuotos su IT problemomis ir procesais susijusios procedūros, tačiau aukštesni brandos lygį trukdo pasiekti tai, kad šios nustatytos procedūros nevisada taikomos ir dokumentuojamos. Vadovybė supažindinama su nepriklausomų auditorių IT būklės vertinimais, tačiau nepakankamai atsižvelgiama į auditorių rekomendacijų įgyvendinimą. Informacinių sistemų politikos, atitinkančios teisės aktų reikalavimų, atnaujinimas ir parengimas ir įgyvendinimas bei vertintojų rekomendacijų nuoseklus įgyvendinimas leistų Lietuvos geologijos tarnybai pasiekti aukštesnį brandos lygį.

Kriterijų vertinimų vidurkiai neskaičiuojami ir lygis laikomas pasiektu, jei organizacija atitinka visus atitinkamo lygio brandos kriterijus.

2 pav. Gebos brandos modelis (CMM)

	(a)	(b)	(c)	(d)	CMM
Optimalus procesas (5)	✗	✗	✗	✗	◆
Lengvai valdomas ir vertinamas procesas (4)	✗	✗	✗	✗	◆
Apibrėžtas procesas (3)	✗	✗	✗	✗	◆
Pasikartojantis, bet intuityvus procesas (2)	✗	✗	✓	✓	⚠
Pirminis/Ad Hoc procesas (1)	✓	✓	✓	✓	●
Neegzistuojantis procesas (0)	✓	✓	✓	✓	●

✗ – neatitinka kriterijų

⚠ – nevisiškai atitinka kriterijų

✓ – atitinka kriterijų

◆ – nepasiektas tam tikras Gebos brandos lygis

⚠ – nevisiškai pasiektas tam tikras Gebos brandos lygis

● – pasiektas tam tikras Gebos brandos lygis

(a) – problemos pripažinimas ir informavimas apie ją;

(b) – politika;

(c) – susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti;

(d) – politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Apibendrintos išvados

Dėl strateginio planavimo

1. Lietuvos geologijos tarnyboje vėluojama įgyvendinti Informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programą. (1. Informacinių technologijų strateginis planavimas)

Dėl valdymo

2. Lietuvos geologijos tarnyboje nepaskirti atsakingi asmenys ir nepakankamai aiškiai nustatyta atsakomybė už atskirų informacinių technologijų priežiūros funkcijų vykdymą. (2.1. Informacinių technologijų procesų organizavimas)
3. Lietuvos geologijos tarnyba nepakankamai kontroliuoja informacinių technologijų projektų įgyvendinimą, todėl gali būti neužtikrinama projektų kokybė ir rezultatyvumas. (2.2. Informacinių technologijų projektų vystymas)
4. Lietuvos geologijos tarnybos sudaromose sutartyse nepakankamai užtikrinama trečiųjų šalių įsipareigojimų vykdymo kontrolė. (2.3. Šalių, teikiančių IT paslaugas, kontrolė)
5. Lietuvos geologijos tarnyboje nepakankamai reglamentuotas pakeitimų informacinėse sistemose valdymas. (2.4. Pokyčių valdymas)
6. Neapskaičius įstaigos darbuotojų pastangomis sukurtos programinės įrangos, šis turtas gali būti netinkamai naudojamas ir net prarastas. Programinės įrangos vertė turėtų būti padidinta naujai sukurtų modulių verte, kitaip finansinė apskaita netiksliai atspindės tikrąją turto vertę ir realią situaciją. (2.5. Informacinių sistemų turto valdymas)

Dėl saugumo užtikrinimo

7. Žemės gelmių registro saugos politikos dokumentai neatnaujinti teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais. (3.1.1. Žemės gelmių registro saugos užtikrinimas)
8. Lietuvos geologijos tarnybai neatliekant teisės aktuose numatytų informacinių technologijų rizikos vertinimo procedūrų ar (ir) neįgyvendinant nustatytos rizikos mažinančių priemonių, įstaigoje gali būti neadekvačiai valdomos rizikos, susijusios su informacinėmis sistemomis ir turinčios įtakos įstaigos veiklai. (3.1.1. Žemės gelmių registro saugos užtikrinimas)
9. Lietuvos geologijos tarnyba neviseškai užtikrina reikiamas administracines, technines ir organizacines duomenų saugos priemones ir tokių priemonių laikymąsi registro duomenų saugos nuostatų nustatyta tvarka. (3.1.1. Žemės gelmių registro saugos užtikrinimas)

10. GEOLIS saugos politika yra neišbaigta, nes Lietuvos geologijos tarnyba nepatvirtino GEOLIS duomenų saugos nuostatus detalizuojančių tvarkų ir taisyklių teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais. (3.1.2. Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS sauga)
11. Neįgyvendinamos visos Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS duomenų saugos nuostatuose numatytos saugumo užtikrinimo priemonės. (3.1.2. Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS sauga)
12. Nepakankamai užtikrinamas Lietuvos geologijos tarnybos vidaus administravimui skirtų sistemų saugumas, nes nenustatyti šių sistemų duomenų saugos reikalavimai ir saugumo užtikrinimo priemonės. (3.1.3. Vidaus administravimui skirtų informacinių sistemų saugumas)
13. Nepatvirtintas Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS nenumatytų situacijų valdymo planas, todėl neužtikrinamas sistemos veiklos tęstinumas įvykus nenumatytai situacijai. (3.2. Nenumatytų situacijų valdymas)
14. Žemės gelmių registro nenumatytų situacijų valdymo planas yra formalus, nes neįgyvendintos plane numatytos registro veiklos tęstinumo užtikrinimo priemonės. (3.2. Nenumatytų situacijų valdymas)
15. Lietuvos geologijos tarnyboje neužtikrinama pakankama specializuotų informacinių sistemų auditų rekomendacijų įgyvendinimo kontrolė, todėl yra rizika, kad nebus pasinaudota atliktų vertinimų nauda ir (arba) jų įgyvendinimas gali būti nerezultatyvus. (3.3. Informacinių sistemų vertinimai)

Rekomendacijos

Dėl valdymo

- ▶ Aiškiai nustatyti darbuotojų atsakomybę už Žemės gelmių registro ir Valstybinės geologijos tarnybos informacinės sistemos GEOLIS priežiūros ir administravimo funkcijas. (2 išvada)
- ▶ Įgyvendinant informacinių technologijų projektus nustatyti kūrimo metodiką ir laikytis metodikos nustatytų kontrolės priemonių. (3 išvada)
- ▶ Užtikrinant projektų kokybės gerinimą ir gerosios praktikos įtvirtinimą parengti informacinių technologijų projektų įgyvendinimo tvarką, pagal gerosios praktikos rekomendacijas įteisinus valdytojų (savininkų) dalyvavimą projektų įgyvendinime. (1 gerosios praktikos pavyzdys)
- ▶ Parengti informacinių technologijų pokyčių valdymo tvarką ir įdiegti priemones, draudžiančias vartotojams savavališkai įsidiesti kompiuterines programas. (5 išvada)

- ▶ Nustatyti tikrąją Lietuvos geologijos tarnybos ilgalaikio nematerialiojo turto vertę, apskaitant Lietuvos geologijos tarnybos darbuotojų sukurtą programinę įrangą ir programinės įrangos modulius. (6 išvada)
- ▶ Kiekvienais metais peržiūrėti Lietuvos geologijos tarnybos kompiuteriuose esančios programinės įrangos sąrašą, sulyginant jį su ilgalaikio nematerialiojo turto sąrašu, nustatant neapskaitytą ir (ar) nelegalią programinę įrangą. (6 išvada)
- ▶ Užtikrinant pažangą rengti stiprinančius vidaus kontrolės sistemą ir riziką mažinančius priemonių įgyvendinimo planus, nustatant priemonių įgyvendinimo terminus ir atsakingus asmenys, sekti šių planų vykdymą. (8 išvada)

Dėl saugumo užtikrinimo

- ▶ Siekiant ekonomiškiau valdyti informacines sistemas, Lietuvos geologijos tarnyba galėtų tvirtinti visų valdomų informacinių sistemų bendrus saugos dokumentus ir paskirti visoms valdomoms informacinėms sistemoms vieną saugos įgaliotinį. (11 išvada)
- ▶ Lietuvos geologijos tarnyba, optimizuodama saugos procesus, gali bendra saugos politika apimti ir vidaus administravimui skirtas informacines sistemas. (12 išvada)
- ▶ Nepriklausomų auditorių ataskaitos, rekomendacijų įgyvendinimo planai ir planų pakeitimai turėtų būti tvirtinami direktoriaus įsakymais, su kuriais supažindinamos ne tik suinteresuotos pusės, bet ir visi darbuotojai. Taip organizacijoje būtų skleidžiama geroji praktika ir žinomi veiklos trūkumai. (15 išvada)

Geroji praktika

1. Auditoriai pastebėjo projektų valdymo gerąją praktiką: projekto iniciavime ir įgyvendinime aktyviai dalyvauja informacinės sistemos valdytojai (savininkai), nors tai neprivaloma ir nereglamentuota teisės aktais. Informacinės sistemos modulių valdytojų (savininkų) dalyvavimas kūrimo procese padeda maksimaliai pritaikyti sukurtą programinę įrangą galutinių vartotojų poreikiams. (2.2. Informacinių technologijų projektų vystymas)
2. Informacinių sistemų turto apskaitymas pagal jo valdytojus (savininkus), naudojančius ir labiausiai suinteresuotus šio turto išsaugojimu ir tinkamu panaudojimu, atitinka taupumo principui ir pasaulio gerosios valdymo praktikos rekomendacijoms. (2.5. Informacinių sistemų turto valdymas)
3. Lietuvos geologijos tarnyba parengė dokumentus, kurie papildomai reglamentuoja duomenų teikimą ir tvarkymą ir palengvina teikėjams duomenų teikimą (3.1.1. Žemės gelmių registro saugos užtikrinimas):

-
- Saugomos geologinės informacijos teikimo ir naudojimo tvarkos aprašą,
 - Žemės gelmių registro tvarkymo taisykles,
 - Žemės gelmių registro tvarkytojų pareigybių aprašymus.
4. Lietuvos geologijos tarnyboje Žemės gelmių registro saugos įgaliotiniu paskirtas ne Informacinių technologijų skyriaus darbuotojas, t.y. ne informacinių technologijų saugos priemonių diegimą vykdančio padalinio darbuotojas. Tai atitinka gerosios praktikos rekomendacijas atskirti saugos priemonių įgyvendinimo ir kontrolės funkcijas ir dėl to išvengiama neobjektyvumo saugos vertinimuose. (3.1.1. Žemės gelmių registro saugos užtikrinimas)

Informacinių sistemų valdymo ir audito
departamento direktorius

Dainius Jakimavičius

Vyresnioji valstybinė auditorė

Irina Kiškina

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos geologijos tarnybos
informacinių sistemų bendrosios
kontrolės vertinimas“
1 priedas

Ataskaitoje nagrinėjamų procesų sąsaja su COBIT procesais

Ataskaitoje nagrinėjami IT procesai	Susiję COBIT procesai
1. Informacinių technologijų strateginis planavimas	PO1 (Strateginis IT planavimas)
2. Informacinių technologijų valdymas	
2.1. Informacinių technologijų procesų organizavimas	PO4 (IT procesai, organizavimas ir komunikacija) DS8 (Pagalbos vartotojams organizavimas ir incidentų valdymas)
2.2. Informacinių technologijų projektų vystymas	PO10 (IT projektų valdymas) AI7 (Programinės įrangos įsigijimai)
2.3. Šalių, teikiančių IT paslaugas, kontrolė	DS1 (Paslaugų lygio nustatymas ir valdymas) DS2 (Trečiųjų šalių paslaugų kokybės valdymas)
2.4. Pokyčių valdymas	AI7 (Pakeitimų valdymas)
2.5. Informacinių sistemų turto valdymas	DS6 (IT turto apskaita) AI (Programinės įrangos įsigijimai)
3. Informacinių sistemų saugumas	
3.1. Lietuvos geologijos tarnybos informacinių sistemų saugumo politika ir jos užtikrinimo priemonės	DS4 (Nepertraukiamos IT veiklos užtikrinimas) DS5 (IS saugos užtikrinimas)
3.1.1. Žemės gelmių registro saugos užtikrinimas	DS8 (Pagalbos vartotojams organizavimas ir incidentų valdymas)
3.1.2. Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS sauga	DS12 (Fizinės aplinkos saugumo valdymas)
3.1.3. Vidaus administravimui skirtų informacinių sistemų saugumas	AI2 (Taikomosios programinės įrangos įsigijimas ir palaikymas)
3.2. Nenumatytų situacijų valdymas	ME1 (Monitoringas ir pažangos stebėjimas) ME3 (Atitikties išoriniams reikalavimams vertinimas)
3.3. Informacinių sistemų vertinimai	

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos geologijos tarnybos
 informacinių sistemų bendrosios
 kontrolės vertinimas“
 2 priedas

Lietuvos geologijos tarnybos informacinių sistemų bendrosios kontrolės atitiktis teisės aktų reikalavimams ir rekomendacijoms

1 lentelė. Atitiktis [Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-25 nutarimo Nr. 410 „Dėl elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų informacinėse sistemose“ reikalavimams](#)

Eil.Nr.	Teisės akto reikalavimas	Atitiktis teisės akto reikalavimui
1	<i>Nutarimo 2 punkto reikalavimas</i> – Įpareigoti ministerijas, Vyriausybės įstaigas, įstaigas prie ministerijų, kitas Lietuvos Respublikos Vyriausybei atskaitingas valstybės institucijas ir įstaigas iki šio nutarimo 1 punkto įsigaliojimo dienos parengti ir patvirtinti jų galiojančių Informacinės sistemos duomenų saugos nuostatų pakeitimus ir kitus teisės aktus, kurių reikia šiam nutarimui įgyvendinti.	Lietuvos geologijos tarnyba iki 2007 m. birželio 30 d. neparengė Žemės gelmių registro duomenų saugos nuostatų pakeitimų. Lietuvos geologijos tarnybos Žemės registro duomenų saugos nuostatai patvirtinti tarnybos direktoriaus 2005-09-19 įsakymu Nr. 1-113.
2	Reikalavimų 5 punkto rekomendacija – Užtikrinant informacijos saugą, rekomenduojama vadovautis Lietuvos standartais LST ISO/IEC 17799:2006, LST ISO/IEC 27001: 2006, taip pat kitais Lietuvos ir tarptautiniais "Informacijos technologija. Saugumo metodai" grupės standartais, apibūdinančiais saugų informacinės sistemos duomenų tvarkymą.	Žemės gelmių registro duomenų saugos nuostatų 2.2 įtvirtintas siekis atitikti Lietuvos standartą LST ISO/IEC 17799:2002. Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS duomenų saugos nuostatuose nustatyta, kad duomenų saugą užtikrinama vadovaujantis Lietuvos standartu LST ISO/IEC 17799:2006.
3	<i>Reikalavimų 6 punktas</i> – Informacinės sistemos valdytojas privalo turėti pagal Vidaus reikalų ministerijos tvirtinamas Saugos dokumentų turinio gaires parengtus, su Vidaus reikalų ministerija suderintus ir patvirtintus šiuos saugos dokumentus: 6.1 Nuostatus; 6.2 Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės; 6.3 Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planą; 6.4 Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklės.	Lietuvos geologijos tarnyba neparengė Žemės gelmių registro naudotojų administravimo taisyklės. Neparengti GEOLIS saugos politikos dokumentai: saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės, veiklos tęstinumo valdymo planas ir informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklės.
4	<i>Reikalavimų 7 punktas</i> – Šių reikalavimų 6.2-6.4 punktuose nurodytus dokumentus (toliau vadinama – saugos politiką įgyvendinantys dokumentai) tvirtina informacinės sistemos valdytojas po to, kai patvirtina su Vidaus reikalų ministerija suderintus nuostatus.	Žemės gelmių registro ir Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS duomenų saugos nuostatai patvirtinti vadovybės. Patvirtintos Saugaus darbo su Žemės gelmių registro duomenimis taisyklės, Žemės gelmių registro nenumatytų situacijų valdymo planas. Neparengtos Žemės gelmių registro naudotojų administravimo taisyklės. Neparengtos Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS Saugaus darbo su duomenimis taisyklės, nenumatytų situacijų valdymo planas ir naudotojų administravimo taisyklės.
5	<i>Reikalavimų 8 punktas</i> – Teisės aktu, kuriuo tvirtinami Nuostatai, skiriamas saugos įgaliotinis ir nurodomi saugos politiką įgyvendinančių dokumentų rengėjai bei saugos politiką įgyvendinančių dokumentų patvirtinimo terminai	Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS saugos įgaliotinis paskirtas direktoriaus 2007-09-18 įsakymu Nr. 1-107, kuris nurodytas saugos politiką

		<p>įgyvendinančių dokumentų rengėju, nustatyti parengimo terminai.</p> <p>Žemės gelmių registro duomenų saugos nuostatai ir saugos politikos dokumentai neatnaujinti teisės akto nustatyta tvarka ir terminais.</p>
6	<p><i>Reikalavimų 9.1. punktas</i> – Informacinės sistemos valdytojo tvirtinamuose Nuostatuose nustatoma: 9.1 informacijos saugumo tikslai, svarba ir esama būklė;</p>	<p>Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS duomenų saugos nuostatose nustatytas informacijos saugumo tikslas, svarba ir esama būklė.</p> <p>Žemės gelmių registro duomenų saugos nuostatai ir saugos politikos dokumentai neatnaujinti teisės akto nustatyta tvarka ir terminais.</p>
7	<p><i>Reikalavimų 9.2. punktas</i> – Informacinės sistemos valdytojo tvirtinamuose Nuostatuose nustatoma: 9.2 informacijos saugumo užtikrinimo prioritetinės kryptys;</p>	<p>Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS duomenų saugos nuostatų 7 punktas pateikia informacijos saugumo užtikrinimo prioritetinės kryptis.</p> <p>Žemės gelmių registro duomenų saugos nuostatai ir saugos politikos dokumentai neatnaujinti teisės akto nustatyta tvarka ir terminais.</p>
8	<p><i>Reikalavimų 9.3. punktas</i> – Informacinės sistemos valdytojo tvirtinamuose Nuostatuose nustatoma: 9.3 informacinės sistemos ir šioje sistemoje tvarkomų duomenų (toliau vadinama - duomenys) svarba ir pagrindiniai informacinei sistemai, jos dalims ir funkcijoms keliami saugos reikalavimai, pagal kuriuos bus parenkamos atitinkamos saugos priemonės;</p>	<p>Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS nuostatose nenustatyta duomenų svarba.</p> <p>Žemės gelmių registro duomenų saugos nuostatai ir saugos politikos dokumentai neatnaujinti teisės akto nustatyta tvarka ir terminais.</p>
9	<p><i>Reikalavimų 9.4. punktas</i> – Informacinės sistemos valdytojo tvirtinamuose Nuostatuose nustatoma: 9.4 saugaus duomenų tvarkymo reikalavimai, kurie apima:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ teisės aktų, kuriais vadovaujamosi tvarkant duomenis ir užtikrinant jų saugumą, sąrašą; ▪ informacinės sistemos valdytojo personalo kvalifikacinius reikalavimus; ▪ pagrindines informacinės sistemos valdytojo nuostatas dėl rizikos veiksnių vertinimo, pagrindinių rizikos vertinimo kriterijų apibūdinimą; 	<p>Taip.</p>
10	<p><i>Reikalavimų 9.5. punktas</i> – Informacinės sistemos valdytojo tvirtinamuose Nuostatuose nustatoma: 9.5 informacinės sistemos naudotojų supažindinimo su saugos dokumentais principai;</p>	<p>Taip.</p>
11	<p><i>Reikalavimų 9.6. punktas</i> – Informacinės sistemos valdytojo tvirtinamuose Nuostatuose nustatoma: 9.6 atsakomybė už saugos dokumentų reikalavimų pažeidimus;</p>	<p>Taip.</p>
12	<p><i>Reikalavimų 10 punktas</i> – Saugaus elektroninės informacijos apdorojimo taisyklėse pateikiama:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ informacinėje sistemoje esančios informacijos kategorijų sąrašas ir kiekvienai kategorijai priskirtini duomenys; ▪ techninių ir kitų saugos priemonių aprašymas, apimantis kompiuterinės įrangos, sisteminės ir taikomosios programinės įrangos, duomenų perdavimo tinklais saugumo užtikrinimo, patalpų ir aplinkos (įėjimo kontrolė, elektros tiekimas, aplinkos drėgnumas, darbo vietos temperatūra, priešgaisrinė sauga), ▪ informacinės sistemos darbo apskaitos ir kitas priemones informacijos saugai užtikrinti; ▪ informacinės sistemos saugą užtikrinantys 	<p>Saugaus darbo su Žemės gelmių registro duomenimis nepateikiama:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ informacinėje sistemoje esančios informacijos kategorijų sąrašas ir kiekvienai kategorijai priskirtini duomenys; ▪ keliami reikalavimai nuomojamų ar perkamų informacinių sistemų funkcionavimui reikalingoms paslaugoms (patalpos, įrangos ir sistemų priežiūra, duomenų perdavimas tinklais ir kitos paslaugos). <p>Neparengtos Saugaus darbo su GEOLIS duomenimis taisyklės.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> reikalavimai, ▪ keliami nuomojamų ar perkamų informacinių sistemų funkcionavimui reikalingoms paslaugoms (patalpos, įrangos ir sistemų priežiūra, duomenų perdavimas tinklais ir kitos paslaugos); ▪ informacinės sistemos ir duomenų vientisumo pažeidimų fiksavimo ir pažeistų duomenų atkūrimo tvarka (naudotojų veiksmų registravimas, atsarginės duomenų kopijos, jų saugojimas, saugojimo kontrolė ir kita); ▪ saugaus duomenų perkėlimo ar perdavimo tvarka, ▪ Nuostatų įgyvendinimo kontrolės tvarka; ▪ duomenų perdavimo tinklais reikalavimai; 	
13	<p><i>Reikalavimų 11.1 punktas</i> – Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo planui keliami šie reikalavimai:</p> <p>11.1 Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo plane turi būti nurodyta saugos įgaliojimo, administratorių, informacinės sistemos naudotojų funkcijos, įgaliojimai ir veiksmai atkuriant informacinių sistemų veiklą.</p>	Ne.
14	<p><i>Reikalavimų 11.2 punktas</i> – Informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo plano nuostatos turi būti pagrįstos tam tikrais principais. Privalomi šie pagrindiniai principai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ informacinės sistemos naudotojų gyvybės ir sveikatos apsauga (būtina užtikrinti visų informacinės sistemos naudotojų gyvybės ir sveikatos apsaugą ir saugumą, kol trunka nenumatyta situacija ir likviduojami avarijų padariniai); ▪ informacinės sistemos veiklos atkūrimas (informacinių sistemų veikla atkuriamą pagal šiame plane numatytą informacinių sistemų funkcijų prioritetą); ▪ informacinės sistemos naudotojų mokymas (informacinės sistemos naudotojai turi būti supažindinti su minėtu planu ir teisės aktais, nustatančiais kiekvieno informacinės sistemos naudotojo atsakomybę); ▪ reguliarus šio plano veiksmingumo išbandymas (plano veiksmingumas turi būti reguliariai išbandomas praktinio mokymo metu; plano veiksmingumo išbandymas gali būti planinis arba neplaninis; atsižvelgiant į gautus rezultatus, šis planas turi būti atitinkamai tikslinamas). 	Taip.
15	<p><i>Reikalavimų 12 punktas</i> – Informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklėse nustatoma:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prieinamumo prie duomenų principai; ▪ informacinės sistemos naudotojų supažindinimo su saugos dokumentais tvarka; ▪ saugaus duomenų teikimo informacinės sistemos naudotojams kontrolės tvarka (informacinės sistemos naudotojų registravimas, teisės dirbti su informacinės sistemos duomenimis suteikimas, informacinės sistemos naudotojų išregistravimas, informacinės sistemos naudotojų tapatybės nustatymas, specialios informacinės sistemos naudotojų tapatybės nustatymo priemonės, elektroninis parašas ir kita); ▪ informacinės sistemos naudotojų, turinčių prieigą prie informacinės sistemos ar atskirų jos komponentų, įgaliojimai, teisės ir pareigos. 	Lietuvos geologijos tarnyba neparengė Žemės gelmių registro naudotojų administravimo taisyklių, tačiau iš dalies naudotojų administravimas nustatytas Žemės gelmių registro tvarkytojų pareigybių aprašymuose. Neparengtos ir Valstybinės geologijos informacinės sistemos GEOLIS naudotojų administravimo taisyklės.

16	<i>Reikalavimų 17.1.1 punktas</i> – Saugos įgaliotinis, įgyvendindamas elektroninės informacijos saugą informacinėje sistemoje, atlieka šias funkcijas: 17.1 teikia informacinės sistemos valdytojo vadovui pasiūlymus dėl: 17.1.1. administratorių paskyrimo (saugos įgaliotinis negali atlikti administratoriaus funkcijų);	Saugos įgaliotinis neteikė siūlymų dėl administratoriaus paskyrimo.
17	<i>Reikalavimų 17.1.3 punktas</i> – Saugos įgaliotinis, įgyvendindamas elektroninės informacijos saugą informacinėje sistemoje, atlieka šias funkcijas: 17.1 teikia informacinės sistemos valdytojo vadovui pasiūlymus dėl: 17.1.3. įstaigos informacinių technologijų saugos reikalavimų atitikties vertinimo atlikimo;	Saugos įgaliotinis neteikė siūlymų dėl saugos reikalavimų atitikties vertinimo.
18	<i>Reikalavimų 17.2 punktas</i> – Saugos įgaliotinis, įgyvendindamas elektroninės informacijos saugą informacinėje sistemoje, atlieka šias funkcijas: 17.2 koordinuoja elektroninės informacijos saugos incidentų, įvykusių informacinėje sistemoje, tyrimą (išskyrus atvejus, kai šią funkciją atlieka informacijos saugos darbo grupės);	Saugos incident tyrimai atliekami ne pagal Bedrųjų elektroninės informacijos saugos valstybės institucijų ir įstaigų reikalavimus.
19	<i>Reikalavimų 18 punktas</i> – Saugos įgaliotinis periodiškai inicijuoja informacinės sistemos naudotojų mokymą informacijos saugos klausimais, įvairiais būdais informuoja juos apie informacijos saugos problematiką (priminimai elektroniniu paštu, teminių seminarų rengimas, atmintinės priimtiems naujiems darbuotojams ir panašiai).	Informacinės sistemos naudotojų mokymai saugos tematika neorganizuojami.
20	<i>Reikalavimų 21 punktas</i> – Atlikdami informacinės sistemos funkcijų pakeitimus, administratoriai turi laikytis informacinės sistemos valdytojo nustatytos informacinės sistemos pokyčių valdymo tvarkos.	Lietuvos geologijos tarnyba neparengė pokyčių valdymo tvarkos.
21	<i>Reikalavimų 26 punktas</i> – Saugos dokumentai valstybės institucijoje turi būti persvarstomi (peržiūrimi) ne rečiau kaip kartą per metus.	Ne
22	<i>Reikalavimų 30 punktas</i> – Saugos įgaliotinis, atsižvelgdamas į Vidaus reikalų ministerijos išleistą metodinę priemonę "Rizikos analizės vadovas", Lietuvos ir tarptautinius "Informacijos technologija. Saugumo technika" grupės standartus, kasmet organizuoja visų informacinių sistemų rizikos įvertinimą.	Žemės gelmių registro rizikos vertinimas buvo atliktas 2006 metais ⁵⁰ . Nuo to laiko informacinių sistemų rizika nebuvo vertinama.
23	<i>Reikalavimų 35 punktas</i> – Funkcijos, susijusios su informacinės sistemos plėtra, turi būti aiškiai atskirtos nuo administravimo (eksploatavimo) funkcijų.	Aiškiai nenustatyta.
24	<i>Reikalavimų 42 punktas</i> – Informacinės sistemos naudotojus su saugos dokumentais ir atsakomybe už jų reikalavimų nesilaikymą pasirašytinai supažindina saugos įgaliotinis.	Saugos įgaliotinis nesupažindina pasirašytinai naudotojus su saugos dokumentais.

2 lentelė. Atitiktis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003-04-18 įsakymu Nr. 480 patvirtintiems **Bedrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo** reikalavimams

Eil.Nr.	Teisės akto reikalavimas	Atitikimas teisės akto reikalavimo
1.	<i>4 punkte nurodoma</i> - Įstaigų interneto svetainių paskirtis - skleisti internetu informaciją apie įstaigų funkcijas, struktūrą, veiklą, skatinti asmenis aktyviai dalyvauti	Lietuvos geologijos tarnybos interneto svetainėje skleidžiama informacija apie Lietuvos geologijos tarnybos funkcijas,

⁵⁰ Žemės gelmių registro rizikos ataskaita „Registro rizikos mažinimo priemonės“, patvirtinta Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus 2006-03-06 įsakymu Nr. 1-14.

- valstybės valdyje, užtikrinti įstaigų veiklos skaidrumą, teikti viešąsias paslaugas elektroninėmis ryšio priemonėmis.
2. *6. punkte nurodoma* - Įstaigos interneto svetainė turi atitikti šiame Apraše išdėstytas struktūros, informacijos, administravimo nuostatas, taip pat būti pritaikyta naudoti neįgaliesiems, vadovaujantis Neįgaliesiems pritaikytų Interneto tinklalapių kūrimo, testavimo ir įvertinimo metodinėmis rekomendacijomis, patvirtintomis Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004 m. kovo 31 d. Įsakymu Nr. T-40. Pateikiama informacija turi būti susisteminta ir reguliariai atnaujinama.
3. *7. punkte nurodoma* - Įstaigos interneto svetainės įvadinis puslapis yra reprezentacinis, atspindintis įstaigos veiklą. Jis turi būti lengvai atpažįstamas. Įstaigos, kuri įstatymų nustatyta tvarka turi teisę naudoti Lietuvos valstybės herbą, interneto svetainės įvadiniame puslapyje turi būti Lietuvos valstybės herbas (arba įstaigos ženklas, įregistruotas Valstybiniame patentų biure), visas įstaigos pavadinimas, teisinė forma, buveinės adresas, juridinio asmens kodas, registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie tą įstaigą, pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo kodas (jeigu įstaiga yra pridėtinės vertės mokesčio mokėtoja), įstaigos telefono numeris, fakso numeris ir elektroninio pašto adresas. Įvadiniame interneto svetainės puslapyje turi būti pateikiama pagal įstaigai priskirtas funkcijas aktualiausia, labiausiai akcentuotina informacija (aktualijos). Įstaigos interneto svetainės skyriuose skelbiant įstaigos struktūrą, kontaktus, naujienas ir atsakymus į klausimus, turi būti nurodyta informacijos pateikimo data, o skelbiant teisės aktų projektus - kiekvieno teisės akto projekto atnaujinimo data.
4. *9. punkte nurodoma* - Įstaigos interneto svetainėje visa informacija pateikiama lietuvių kalba. Svarbiausia su įstaigų veikla susijusi informacija (jos svarbą nustato įstaiga) interneto svetainėje papildomai pateikiama anglų kalba, prirėikus - kita užsienio kalba.
5. *10. punkte nurodoma* - Įstaigos interneto svetainės struktūrą ir veiklą.
- Tobulintinas Lietuvos geologijos tarnybos interneto svetainės turinio prieinamumas ir pasiekiamumas ribotų galimybių žmonėms t.y. neįgaliesiems.
- Testavimas atliktas naudojant tikrinimo įrankius⁵¹: TAW52 ir Web Accessibility Checker⁵³.
- Testavimo įrankis TAW nustatė 17 pirmo svarbumo, 32 antro svarbumo ir 39 trečio svarbumo klaidas.
- Web Accessibility Checker tikrinant būtinus reikalavimus nenustatė žinomų klaidų, nustatė 1 tikėtiną klaidą ir 13 potencialių klaidų. Tikrinant rekomenduojamus reikalavimus – 5 žinomas klaidas, 27 tikėtinas klaidas ir 18 potencialias klaidas.
- Lietuvos geologijos tarnybos interneto svetainėje yra įdiegtas abipusis ryšys užklauso forma. Tačiau auditoriams nusiuntus užklausą į ją per 5 dienas nebuvo atsakyta. Todėl galima teigti, kad pakankamas abipusis ryšys nėra užtikrintas.
- Lietuvos geologijos tarnybos įvadinis puslapis iš dalies atitinka jam keliamus reikalavimus.
- Auditoriai rekomenduoja jau įvadiniame Lietuvos geologijos tarnybos svetainės puslapyje pateikti aktualią tarnybai informaciją.
- Skelbiant Lietuvos geologijos tarnybos struktūrą ir kontaktus, bei skyriuose klausimai nenurodoma informacijos pateikimo data. Skelbiant teisės aktų projektus nenurodoma jų atnaujinimo data.
- Lietuvos geologijos tarnybos interneto svetainėje informacija pateikiama lietuvių kalba. Svarbiausia informacija pateikiama ir anglų kalba.
- Lietuvos geologijos tarnybos interneto

⁵¹ Testavimo įrankiai pasirinkti iš Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-03-31 įsakyme Nr. T-40 „Dėl neįgaliesiems pritaikytų interneto tinklalapių kūrimo, testavimo ir įvertinimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ pateikto sąrašo.

⁵² TAW - tikrina puslapio prieinamumą automatiškai pažymėdama aptiktas klaidas su prioritetų lygiais užduotais WCAG kontroliniais taškais. Jis taip pat puslapyje pažymi vietas, reikalaujančias rankinio testavimo. Kiekviena atžyma, sujungta su pranešimu, paaiškinančiu kontrolinį tašką ir vietą, kurioje reikia atlikti patikrinimą. Įrankis skelbiamas tinklapyje <http://www.tawdis.net>

⁵³ Puslapio prieinamumo tikrinimo įrankis skelbiamas tinklapyje <http://aprompt.snow.utoronto.ca/>. Šiuo įrankiu taipogi naudojosi LGT ruošdama savo interneto puslapį neįgaliesiems.

struktūra turi būti aiški, paprasta ir patogi, suformuoto meniu antraštės - tikslios ir neturėtų viršyti trijų reikšminių žodžių. Interneto svetainėje turi būti šie skyriai: 10.1. struktūra ir kontaktai; 10.2. teisinė informacija: 10.2.1. teisės aktai; 10.2.2. teisės aktų projektai; 10.3. veikla: 10.3.1. nuostatai; 10.3.2. planavimo dokumentai; 10.3.3. veiklos kryptys; 10.4. paslaugos: 10.4.1. informacijos rinkmenos; 10.4.2. prašymai; 10.4.3. viešosios paslaugos; 10.5. naujienos; 10.6. klausimai; 10.7. tarptautinis bendradarbiavimas; 10.8. nuorodos. 6. <i>12. punkte nurodoma</i> - Įstaigos interneto svetainėje skelbiama tik aktuali ir teisiškai galiojanti informacija, kuri turi būti atnaujinama pagal jos keitimosi periodiškumą. Jeigu ši informacija skelbiama ir užsienio kalba, ji turi būti atnaujinama vienu metu visomis kitomis kalbinėmis interneto svetainės versijomis. 7. <i>13. punkte nurodoma</i> - Įstaigos interneto svetainės skyriuje "Struktūra ir kontaktai" turi būti pateikiami šie duomenys: įstaigos valdymo struktūros schema; vadovo (-ų) nuotrauka ir gyvenimo aprašymas; įstaigos struktūrinių padalinių pavadinimai, jos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, sąrašas su kontaktine informacija (vardas ir pavardė, pareigos, telefono numeris, elektroninio pašto adresas); įstaigos priimamojo darbo grafikas; įstaigos priimamojo telefono, fakso numeris, elektroninio pašto adresas; informacija apie įstaigos struktūrinius padalinius; informacija apie įstaigos reguliavimo sričiai priskiriamas kitas įstaigas; informacija apie komisijas bei darbo grupes, sudarytas svarbiems uždaviniams spręsti, ir jų veiklą. 8. <i>15. punkte nurodoma</i> - Įstaigos interneto svetainės skyriuje "Veikla" skelbiama visa vieša informacija, susijusi su įstaigos veikla, trumpa įstaigos istorija, planavimu ir veiklos kryptimis. Interneto svetainės srityje "Nuostatai" skelbiami įstaigų nuostatai arba įstatai 9. <i>16. punkte nurodoma</i> - Interneto svetainės skyrių "Paslaugos" sudaro sritys "Informacijos rinkmenos", "Prašymai" ir "Viešosios paslaugos". 10. <i>17. punkte nurodoma</i> - Įstaigos interneto svetainės skyriuje "Naujienos" skelbiamos įstaigos reguliavimo srities aktualijos, naujienos, įstaigos pranešimai spaudai, jos renginių, svarbiausių įvykių suvestinė. Įstaigos interneto svetainėje turi būti sudarytos sąlygos užsisakyti naujienas elektroniniu paštu. 11. <i>20. punkte nurodoma</i> - Įstaigos interneto svetainės	svetainės skyriai atitinka keliamus reikalavimus. Lietuvos geologijos tarnybos svetainėje yra 10 skyrių kurių antraštės viršija tris reikšminius žodžius. Tačiau auditoriai to nevertina kaip neatitikimo teisės akto keliamiems reikalavimams Skelbiant Lietuvos geologijos tarnybos struktūrą ir kontaktus, bei skyriuje klausimai nenurodoma informacijos pateikimo data. Skelbiant teisės aktų projektus nenurodoma jų atnaujinimo data. Todėl auditoriai negali patikrinti kaip dažnai informacija yra atnaujinama. Lietuvos geologijos tarnybos interneto svetainės skyriuje „Struktūra ir kontaktai“ nėra pateikta įstaigos valdymo struktūros schema. Lietuvos geologijos tarnybos interneto svetainės skyriuje „Veikla“ nėra pateikta trumpos įstaigos istorijos. Lietuvos geologijos tarnybos interneto svetainės skyriaus „Paslaugos“ srityje „Informacinės rinkmenos“ nepateikta informacija apie Žemės gelmių registrą. Informacija apie Žemės gelmių registrą pateikta atskiru skyriumi. Lietuvos geologijos tarnybos interneto svetainės skyriaus „Paslaugos“ srityje „Prašymai“ nėra pateikta jokios informacijos Lietuvos geologijos tarnybos interneto svetainės skyriuje „Naujienos“ nėra sąlygų užsisakyti naujienas elektroniniu paštu. Skyriuje „Nuorodos“ nėra pateikiama

- skyrįje "Nuorodos" turi būti pateikiamos nuorodos į kitų susijusių įstaigų, įstaigos padalinių, steigėjo interneto svetaines, Valdžios elektroninių vartų svetainę.
12. 21. punkte nurodoma - Įstaigos interneto svetainėje būtina įdiegti informacijos rodyklę, kurioje pateikiama nuosekli interneto svetainės puslapių struktūra pagal klasifikaciją, nustatytą šio Aprašo 10 punkte, taip pat papildoma informacija.
13. 22. punkte nurodoma - Įstaigos interneto svetainėje rekomenduojama skelbti informaciją apie įstaigos skelbiamus konkursus ar priėmimą į laisvas darbo vietas.
14. 26. punkte nurodoma - Įstaigų interneto svetainėse siūloma laikytis Pasaulinio interneto tinklo konsorciumo rekomendacijų, apibrėžiančių interneto tinklalapių modeliavimo kalbų naudojimą (rekomendacijos skelbiamos tinklalapyje <http://www.w3.org/TR>). Įstaigų interneto svetainių peržiūrai negali būti reikalaujama specialios komercinės programinės įrangos. Dokumentai tinklalapiuose turi būti prieinami naudojant ir atvirus (aprašytus) duomenų failų formatus (HTML, PDF ir kita). Rekomenduojama tinklalapius pritaikyti duomenų perdavimo protokolą palaikantiems bevielams ryšio įrenginiams.
- nuorodos į Valdžios elektroninių vartų svetainę.
- Reikalaujama informacijos rodyklė yra pateikiama skyriuje „Turinys“.
- Lietuvos geologijos tarnybos interneto svetainėje nėra pateikta informacijos apie įstaigos skelbiamus konkursus ar priėmimą į laisvas darbo vietas. Tačiau šiuo metu tarnyba nėra paskelbusi jokių konkursų ar priėmimo į laisvas darbo vietas.
- Testavimo metu nustatyti neatitikimai Pasaulinio interneto tinklo konsorciumo rekomendacijoms.
- Testavimas atliktas naudojant tikrinimo įrankius: W3C HTML Validator Service⁵⁴ ir W3C HTML Validator⁵⁵.
- Tikrinimo įrankis „W3C HTML Validator Service“ nustatė 48 klaidas ir 2 persėjimus.
- Tikrinimo įrankis „W3C HTML Validator“ nustatė 29 klaidas.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

3 lentelė. Atitiktis Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2005-02-18 įsakymu Nr. 64 patvirtintiems [Bendrujų priešgaisrinės saugos taisyklių reikalavimams](#) (2007-10-22 įsakymo Nr.1-313 redakcija).

Eil.Nr.	Teisės akto reikalavimas	Atitikimas teisės akto reikalavimui
1.	6 punkte nurodoma - Kiekvienoje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje turi būti parengtos priešgaisrinės saugos instrukcijos.	Priešgaisrinės saugos instrukcija patvirtinta 1998 m. kovo 27 d. įmonės vadovo parašu.
2.	7. Valstybės tarnautojų ir darbuotojų veiksmų kilus gaisrui planas įmonėje, įstaigoje, organizacijoje rengiamas pagal 2 priede nurodytus reikalavimus	
3.	36. Rūkyti galima tik tam tikslui skirtose specialiais ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra nedegus indas nuorūkoms.	Rūkomasis Lietuvos geologijos tarnyboje įrengtas rūsyje ir yra nedegus indas nuorūkoms. Rūkymo vieta nepažymėta specialiu ženklu.
4.	43. Kai kabeliai ir vamzdiniai kerta statybinės konstrukcijas, angos tarp jų ir konstrukcijų per visą konstrukcijos storį turi būti užsandarinamos užpildu, kurio atsparumas ugniai yra ne žemesnis už pačios kertamos statybinės konstrukcijos atsparumą ugniai. Taip pat turi būti padidintas kabelių atsparumas ugniai ne mažiau kaip 0,3 m į šonus nuo statybinių konstrukcijų.	Pastato rekonstrukcija nebuvo atlikta nuo 1962 metų. Kabelių ir vamzdynų įrengimas neatitinka šių reikalavimų.
5.	47. Vėdinimo įrenginių, elektros skydinių bei kitų techninių patalpų durys turi būti	Lietuvos geologijos tarnybos techninės paskirties įrenginių durys užrakintos.

⁵⁴ W3C HTML Validator Service – tikrina HTML dokumentą dėl atitikimo W3C HTML rekomendacijoms ir kitiems HTML standartams. Įrankis skelbiamas tinklalapyje <http://validator.w3.org/>

⁵⁵ WDG HTML Validator – naudoja tą pačią techniką kaip ir W3C HTML Validator, bet išduoda suprantamesnius pranešimus, bei palaiko platesnį koduojamų simbolių spektrą, negu W3C Validator. Gali tikrinti puslapių paketą. Įrankis skelbiamas tinklalapyje <http://www.htmlhelp.com/tools/validator>

- užrakintos, o durys, vedančios ant pastato stogo ir į rūšį, uždarytos, įrengtos priešgaisrinėse sienose bei pertvarose – uždarytos gaisro metu.
6. 50. Visuomeninės paskirties pastatų budintys personalas privalo turėti žibintuvėlius, instrukciją, nustatančią jų veiksmus kilus gaisrui ar ištikus avarijai, specialiųjų ar avarinių tarnybų bei atsakingų valstybės tarnautojų ir darbuotojų telefono ryšio numerius.
7. 111. Evakuacijos krypties (gelbėjimosi) ir informacijos ženklai, nurodantys gesintuvų laikymo vietą ir gaisrinius čiaupus, turi būti išdėstyti taip, kad iš bet kurios patalpos vietos (taško) gerai būtų matomas bent vienas kiekvienos rūšies ženklas.
8. 112. Statiniuose ir patalpose turi būti pirminių gaisro gesinimo priemonių:
6. Jei patalpoje yra elektros įrenginių, turinčių įtampas, tai ne mažiau kaip 50 % jose esančių gesintuvų turi būti tinkami elektros įrenginiams gesinti neišjungus įtampas.
 7. Įsigyjant gesintuvus, kurie bus laikomi kompiuterinės technikos, telefono stočių, muziejų, archyvų ir kitose panašiose patalpose, būtina atsižvelgti į galimą gesinimo medžiagos poveikį saugomiems įrenginiams, gaminams ir medžiagoms.
 8. Patalpose gesintuvai turi būti išdėstyti tolygiai.
 9. Visuomeninių, taip pat A_{sg} , B_{sg} ir C_g pavojingumo sprogimo ir gaisro atžvilgiu kategorijų patalpų turinčių pastatų, kuriuose aukšto plotas didesnis kaip 50 m^2 , kiekviename aukšte turi būti ne mažiau kaip du gesintuvai.
9. 115. Priėjimai prie elektros skydinių ir skirstomųjų spintų turi būti tvarkingi ir neužkrauti. Jose ir 1 m atstumu nuo jų draudžiama laikyti bet kokias medžiagas.
10. 116. Draudžiama elektros skydinės ir skirstomąsias spintas įrengti po laiptais. Elektros skydinių durys turi būti ne mažesnio kaip EI 30 atsparumo ugniai.
11. 128. Atvirosios elektros instaliacijos laidai ir kabeliai tose vietose, kuriose galima juos mechaniškai pažeisti, turi būti papildomai apsaugoti (šarvais, plieniniais vamzdžiais, kampuočiu, lovine sija ir pan.). Neapsaugotų izoliuotų laidų ir jų susikirtimo su statybinėmis konstrukcijomis, kurioms nekeliama degumo reikalavimai, vietas būtina papildomai apsaugoti nuo užsidegimo.
12. 130. Būtina laiku matuoti kabelių ir laidų izoliacijos varžą, o matavimo rezultatus – surašyti į tam tikslui skirtą žurnalą arba į atitinkamos formos aktą. Matavimo periodiškumas nustatytas Elektros įrenginių bandymo normose ir apimtyse, patvirtintose
- Budintysis personalas neturi žibintuvėlio, instrukcijos, nustatančios jų veiksmus kilus gaisrui ir ištikus avarijai. Vadovaujasi pareigybės aprašymu ir žodine instrukcija. Budintysis personalas turi specialiųjų ar avarinių tarnybų bei atsakingų valstybės tarnautojų ir darbuotojų telefono ryšio numerius.
- Evakuacijos planai išdėstyti tinkamai ir gerai matomose vietose. Pastato aukštuose gaisrinių čiaupų laikymo vietos pažymėtos informacijos ženklais ir išdėstytos gerai matomuose vietose.
- Visi Lietuvos geologijos tarnybos gesintuvai tinka elektros įrenginių gesinimui (6 kg ABC 21A 113B klasės milteliniai gesintuvai). Vandens putų gesintuvai netinka elektros įrenginiams gesinti. Gesintuvai išdėstyti tolygiai ir jų buvimo vietos pažymėtos evakuacijos planuose. Ne visos gesintuvų buvimo vietos pažymėtos ženklais.
- Lietuvos geologijos tarnyboje naudojami angliarūgštiniai, milteliniai ir vandens putų gesintuvai nepritaikyti gesinti patalpas su kompiuterine technika.
- Priėjimai prie elektros skydinių ir skirstomųjų spintų tvarkingi ir neužkrauti.
- Elektros skydinės ir skirstomosios spintos įrengtos tinkamai.
- Elektros instaliacijos laidai ir kabeliai apsaugoti loveliais ir po pakabinamom lubom.
- Kabelių ir laidų izoliacijos varža pamatuota 2008 metais. Varžos matavimai atlikti firmos „Kegelbanas“.

- Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2001 m. balandžio 24 d. įsakymu Nr. 141 (Žin., 2001, Nr. 54-1930).
13. 134. Pastatų ir įrenginių apsauga nuo žaibo ir statinio elektros krūvio turi atitikti teisės aktų reikalavimus. Įžeminimo kontūrų varža prietaisais turi būti tikrinama ne rečiau kaip kartą per metus.
14. 136. Visų technologinių įrenginių korpusai turi būti įžeminti, neatsižvelgiant į tai, ar naudojamos kitos apsaugos nuo statinio elektros krūvio priemonės.
15. 139. Visi šildymo įrenginiai turi būti įrengti ir eksploatuojami pagal gamintojo instrukcijose ir kituose teisės aktuose nustatytus priešgaisrinės saugos reikalavimus, o prieš šildymo sezono pradžią jie turi būti patikrinti ir suremontuoti.
16. 151. Vėdinimo įrenginiai turi būti įrengti ir eksploatuojami pagal gamintojo instrukcijose ir kituose teisės aktuose nustatytus priešgaisrinės saugos reikalavimus. Personalas, atsakingas už vėdinimo įrenginių priežiūrą, privalo šalinti jų gedimus ir pagal sudarytą grafiką tikrinti ventiliatorių, ortakių, ugnį sulaikančių prietaisų, drėkinimo kamerų, įžeminimo įrenginių techninę būklę.
17. 155. Eksploatuojant automatinius ugnį sulaikančius įrenginius, būtina kontroliuoti jų techninę būklę ir nuo jautrių valdymo elementų valyti nuosėdas.
18. 604. Kartą per šešis mėnesius būtina patikrinti gaisrinių hidrantų, hidrantų kolonėlių techninę būklę (paleisti vandenį), o patikros rezultatus – surašyti į tam tikslui skirtą žurnalą arba atitinkamos formos aktą.
19. 608. Vandentiekio tinklas turi būti techniškai sutvarkytas. Vidaus priešgaisrinį vandentiekį būtina kartą per metus patikrinti: perplauti – nuleisti vandenį iš kiekvieno gaisrinio čiaupo, įsitikinti, ar jie neužrūdiję, sugedusius gaisrinius čiaupus suremontuoti ar pakeisti naujais, gaisrines žarnas perkantuoti, hidrauliškai išbandyti, patikrinti elektrifikuotų sklendžių ir gaisrinių siurblių veikimą. Patikros rezultatai turi būti surašyti į tam tikslui skirtą žurnalą (12 priedas).
20. 610. Vidaus priešgaisrinio vandentiekio gaisriniai čiaupai turi būti su žarnomis ir švirkštais, kurie turi būti laikomi spintelėse. Gaisrinės žarnos turi būti sausas, susuktos į dvigubą ritę ir prijungtos prie čiaupų ir švirkštų. Gaisrinių čiaupų spintelės turi būti tvarkingos, lengvai atidaromos, ant durelių – aiškiai pažymėtas raidžių indeksas „GČ“ arba grafinis ženklas, jo eilės ir priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos telefono numeris. Priėjimų prie gaisrinių čiaupų vietos turi būti laisvos ir neužkrautos. Gaisrinių čiaupų ir gaisrinių žarnų prijungimo galvutės turi atitikti galiojančio standarto reikalavimus.
- Lietuvos geologijos tarnybos pastato nuo žaibo ir statinio elektros krūvio apsaugojantys įrenginiai nuolat tikrinami ir paskutinį kartą patikrinti 2008 metais. Patvirtinantis aktas sudarytas firmos „Kegelbanas“ darbuotoju ir pasirašytas 2008-08-11 d. Visi įrenginiai įžeminti.
- Šildymo sistema įrengta 1962 metais ir nuo to laiko nerenovuota. Šildymo sistema, kaip ir vandentiekis yra avarinės būklės. Nekarta įvykdavo avarijos, vienos iš kurių pasekmė – užpiltas Geologijos archyvas. Lietuvos geologijos tarnyba dėl lėšų trūkumo nesiima aplinkos žalingo poveikio informacinių sistemų saugumui prevencijos, o tik likviduoja padarinius.
- Vėdinimo įrenginys tarnybinių stočių patalpose eksploatuojamas pagal gamintojo instrukcija ir nuolat tikrinamas..
- Lietuvos geologijos tarnyboje automatiniai ugnį sulaikantys įrenginiai neeksploatuojami.
- Gaisriniai hidrantai neišbandyti.**
- Vandentiekis yra avarinės būklės. Pastato ir vandentiekio renovacija neatlikta nuo pastato eksploatacijos pradžios 1962 metais. **Eiliniai vandentiekio tinklo bandymai nebuvo atlikti.**
- Priešgaisrinių čiaupų spintos įrengtos tvarkingai (su visa būtina įranta) ir pažymėtos indeksu „GČ“, tačiau **ne visur yra nurodytas gelbėjimo tarnybos telefono numerio.**

21.	615. Gesintuvų, kitos priešgaisrinės įrangos paleidimo įtaisai turi būti užplombuoti.	Gesintuvų paleidimo įtaisai užplombuoti.
22.	616. Įmonėse, įstaigose, organizacijose turi būti įrengti specialūs priešgaisriniai skydai, stendai, spintos pirminėms gaisro gesinimo priemonėms sudėti. Ant skydų ir stendų turi būti kompaktiškai sukabinti gesintuvai, kastuvai, laužtuvai, kobiniai, kirviai, kibirai, nedegus audeklo gabalas, dėžėje – supiltas smėlis arba sorbentas (5 priedas).	Lietuvos geologijos tarnyboje įrengtos gaisrinių vandens čiaupų spintos, laikomi ir gesintuvai. Kitų gaisro gesinimo priemonių stendų nėra.
23.	618. Stendai ir priešgaisriniai skydai turi būti statomi matomose ir patogiose priėjimo vietose, kuo arčiau išėjimų.	-
24.	624. Objekte turi būti pakabinti užrašai (ženklai), nurodantys gesintuvų laikymo vietą. Tiek patalpoje, tiek lauke gesintuvų laikymo vietą nurodantys užrašai turi būti gerai matomi, įrengti 2 – 2,5 m aukštyje nuo grindų ar žemės paviršiaus.	Gesintuvų laikymo vietos ne visur pažymėtos ženklais. Gesintuvų laikymo vietos pažymėtos evakuacijos gaisro metu planuose, kurie pakabinti kiekviename aukšte gerai matomuose vietose.
25.	626. Gesintuvai, juose esančių gesinimo medžiagų kiekis ir kokybė tikrinami ne rečiau kaip vieną kartą per metus. Gesintuvų korpusai turi būti hidrauliškai bandomi ne rečiau kaip kartą per penkerius metus. Draudžiama naudoti gesintuvus, kurių gesinimo medžiagos galiojimo laikas yra pasibaigęs.	Gesintuvai tikrinami pagal reikalavimus. Eilinis patikrinimas turėtų būti atliktas 2009 metu balandžio mėnesi.
26.	627. Gesintuvai turi būti: 627.1. laikomi lengvai prieinamose ir matomose vietose, apsaugotose nuo tiesioginių saulės spindulių poveikio, ne arčiau kaip per 1 m nuo šildymo prietaisų; 627.2. kabinami ne aukščiau kaip per 1,5 m nuo grindų iki gesintuvo apačios ir taip, kad atidarytos patalpos durys netrukdytų jo paimti; 627.3. statomi gaisrinių čiaupų spintelėse arba prie jų, priešgaisriniuose skyduose arba ant grindų, laikomi specialiose spintelėse, dėžėse ar stovuose; 627.4. laikomi taip, kad matytųsi užrašai.	Lietuvos geologijos tarnyboje gesintuvai laikomi pagal priešgaisrinės saugos reikalavimus.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

4 lentelė. Atitiktis vidaus reikalų ministro 2001-05-09 įsakymu Nr.220 patvirtintoms „Kompiuterių programų naudojimo valstybės valdymo institucijose ir įstaigose rekomendacijoms“.

Eil. Nr.	Teisės akto rekomendacija	Atitiktis teisės akto rekomendacijoms
	3.1. punkte nurodoma - dalyvaujant kvalifikuotam institucijos personalui, nustatyti pradinį institucijos kompiuterių programų inventorių;	Lietuvos geologijos tarnybos programinės įrangos sąrašas buvo parengtas 2007 ir 2008 metais.
	3.2. punkte nurodoma - atlikti kompiuterių programų patikrinimus;	Kompiuterių programų patikrinimas atliktas 2007 ir 2008 metais.
	3.3. punkte nurodoma - užbaigus kiekvienus kalendorinius metus, per 1 mėn. parengti suvestinę apie institucijoje naudojamus kompiuterių programas. Institucijos vadovo patvirtinta metinė suvestinė pateikiama Vyriausybės įgaliotai institucijai, išskyrus valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančias žinias;	Lietuvos geologijos tarnybos vadovybė netvirtina programinės įrangos sąrašo.
	3.4. punkte nurodoma - esant galimybei,	-

institucija gali naudotis automatizuota kompiuterių programų apskaitos sistema. Tokia sistema turi užtikrinti reguliarių įstaigos kompiuterių programų inventorizavimą;

3.5. *punkte nurodoma* - informuoti esamus ir naujus institucijos valstybės tarnautojus apie kompiuterių programų autorių teises bei supažindinti su šiomis rekomendacijomis bei jų ir autorių teises ginančių įstatymų pažeidimų padariniais;

3.6. *punkte nurodoma* - esant reikalui, organizuoti seminarus valstybės tarnautojams kompiuterių programų naudojimo, kompiuterių programų licencijų tipų, neteisėto kompiuterių programų naudojimo nustatymo ir prevencijos temomis.

6 *punkte siūloma* – parengti kompiuterių programų įsigijimo tvarką

Įstaigos darbuotojai informuojami žodžiu apie kompiuterių programų autorių teises bei supažindinti su šiomis rekomendacijomis bei jų ir autorių teises ginančių įstatymų pažeidimų padariniais.

Seminarai neorganizuojami.

Lietuvos geologijos tarnyboje nėra kompiuterinių programų įsigijimo tvarkos.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos geologijos tarnybos
 informacinių sistemų bendrosios
 kontrolės vertinimas“
 3 priedas

Gebos brandos modelis

Šiame priede apibūdinamas Gebos brandos modelis (angl. – CMM), taikomas informacinės sistemos kontrolės tikslų brandos lygiui įvertinti.

1 priedo lentelėje pateiktas kiekvieno tikslo įvertinimas yra žemiausias atitinkamo tikslo įvertinimas pagal bet kurį iš toliau išvardytų keturių punktų (a-d). Vertinimo vidurkis neišvedinėjamas, nes sudėtinių vertinimų vidurkiai neatspindi realios situacijos.

1 lentelė. Paaškinamoji Gebos brandos modelio lentelė.

Kiekvienoje kategorijoje analizuojami šie aspektai:	(a) Problemos pripažinimas ir informavimas apie ją	(b) Politika	(c) Susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti	(d) Politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu.
0. Neegzistuojantis procesas	Organizacija nepripažįsta spręstinios problemos egzistavimo ir dėl to apie tai nepateikia jokios informacijos.	Šiuo klausimu nėra jokios politikos.	Nėra jokio atpažįstamo proceso, susijusio su šia problema.	Neatliekamas joks vertinimas, susijęs su šia problema.
1. Pirminis/Ad Hoc procesas	Yra faktų, patvirtinančių, kad organizacija pripažįsta problemos egzistavimą ir būtinumą ją spręsti, tačiau apie tai per mažai informuojama.	Egzistuoja neišsami politika. Ji netinkamai dokumentuojama, skelbiama arba įgyvendinama.	Individualiu arba kiekiu konkrečiu atveju taikomi <i>ad hoc</i> metodai. Problema nenagrinėjama valdybos lygiu.	Stebėseną vykdoma reaguojant į incidentą, dėl kurio organizacija patiria tam tikrą nuostolį.
2. Pasikartojantis, bet intuityvus procesas	Apie problemą (prireikus) atitinkamai informuojama visa organizacija.	Egzistuoja aiški politika.	Su problema susiję procesai formaliai yra nustatyti, aktyviai dalyvaujant ir prižiūrint vadovybei, tačiau taikomi ne visoje organizacijoje. Mokymas neorganizuojamas, o informavimas apie standartus ir pareigas paliktas individualių darbuotojų nuožiūrai.	Vadovybė yra nustačiusi pagrindinius vertinimus ir vertinimo metodus bei būdus, tačiau pastarieji parengti nepakankamai.
3. Apibrėžtas procesas	Visa organizacija supranta, kad reikia reaguoti į problemą, ir tam pritaria.	Organizacijoje vykdoma tvirta ir aiški politika, suderinta su kai kuriomis kitomis susijusiomis politikos kryptimis. Iš dalies atsižvelgiama į rizikos valdymą.	Procedūros standartizuotos, dokumentuotos ir dauguma jų įgyvendinamos visoje organizacijoje. Vadovybė yra informavusi apie standartizuotas procedūras ir vykdo neformalų mokymą. Nors procedūras galima įvertinti, tačiau jos nėra sudėtingos ir formaliai atspindi esamą patirtį.	Susijusių veiklos sričių rodiklių registravimas ir stebėseną padeda tobulinti veiklą. Beveik visų susijusių procesų stebėseną vykdoma pagal tam tikrus (pirminius) dokumentus, tačiau mažai tikėtina, kad vadovybė galėtų pastebėti bet kokią nukrypimą, kadangi tokios priemonės paprastai taikomos individualiai. Priešaisių

Kiekvienoje kategorijoje analizuojami šie aspektai:	(a) Problemos pripažinimas ir informavimas apie ją	(b) Politika	(c) Susiję procesai ir mokymas, skirti politikai įgyvendinti	(d) Politikos efektyvumo ir susijusių procesų vertinimas ir tobulinimas, remiantis šiuo pagrindu.
4. Lengvai valdomas ir vertinamas procesas	Visais atitinkamais organizacijos lygiais problema suprantama tinkamai ir reikalaujama imtis priemonių.	Vykdoma tvirta ir aiški politika, integruota su kitomis susijusiomis politikos kryptimis. Atsižvelgiama į rizikos valdymą.	Organizacija gerai pažįsta savo klientą ir turi aiškiai apibrėžtas pareigas. Procesai yra aiškiai suformuluoti, integruoti ir taikomi visoje organizacijoje. Procesai yra gerai įsisavinami ir palaikomi organizuojant atitinkamą mokymą. Visi susijusių procesų dalyviai žino apie riziką ir galimybes.	Susijusių procesų tobulinimas visų pirma yra pagrįstas kiekybiniu supratimu, užtikrinant galimybę stebėti ir vertinti, kaip laikomasi procedūrų bei susijusių procesų dokumentų reikalavimų. Vadovybė yra nustačiusi leistinus nukrypimus, į kuriuos būtina atsižvelgti, vykdant susijusius procesus. Paaiškėjus, kad procesai yra neveiksmingi arba neefektyvūs, dažniausiai, tačiau ne visada, imamasi priemonių. Kartais susiję procesai tobulinami, įgyvendinant geriausią vidaus praktiką. Vykdomas priešasčių analizės standartizavimas. Pradedamas nuolatinis veiklos gerinimo procesas.
5. Optimalus procesas	Problemos ir jos sprendimo būdų vertinimas yra pažangus bei perspektyvus.	Organizacija vykdo tvirtą ir aiškią politiką, integruotą su visomis kitomis susijusiomis politikos kryptimis, visapusiškai atsižvelgiant į rizikos valdymą.	Susiję procesai atnaujinti, atsižvelgiant į geriausią išorinę praktiką ir nuolatinio veiklos tobulinimo bei brandos modeliavimo rezultatus kitose organizacijose. Susijusių procesų rizika ir rezultatai yra apibrėžti, suderinti, ir apie juos informuojama visa organizacija. Organizuojamas modernus mokymas ir informavimas. Įgyvendinama politika užtikrino organizacijos, darbuotojų ir procesų sugebėjimą greitai prisitaikyti ir visapusiškai palaikyti rizikos struktūros pokyčius.	Stebėseną, savęs vertinimas ir informavimas apie problemą (prireikus) vykdomi visos organizacijos lygiu, optimaliai išnaudojant procesus ir technologijas, naudojamus vertinimo, analizės, informavimo ir mokymo tikslais. Analizuojamos visų problemų ir nukrypimų priežastys, laiku numatant ir inicijuojant veiksmingas priemones. Naudojamasi nepriklausomų ekspertų konsultavimo ir paslaugomis ir lyginamąja analize.